

યોગ, સ્વાસ્થ્ય અને નૈતિક જીવન મૂલ્યોનું માસિક

દિવ્ય

જીવન

વાર્ષિક લવાજમ : રૂ. ૧૫૦/- • વર્ષ - ૧૫ અંક - ૩ માર્ચ-૨૦૧૮

Postal Registration No. GAMC 1417/2018-2020 Valid up to 31-12-2020 RNI No. GUJGUJ/2003/15738

Published on 4th of every month and Posted on 5th of every month at PSO, Ahmedabad-2. Annual Subscription Rs.150/-

દુઃખને સહો

હે માનવ ! દૈનિક જીવનરૂપી સમરાંગણમાં દુઃખ, તકલીફ અને યાતનાઓ ભોગવવી પડે ત્યારે હતાશ ના થઈશ, બડબડ ના કરીશ, ફરિયાદ ના કરીશ. ઉહાપણ રાખજે. ભગવાનની રીતો ન્યારી છે. તેને સમજો. તને જે દુઃખ પડે છે તે છૂંપું વરદાન છે. જગતમાં સૌથી સારો શિક્ષક દુઃખ છે.

- સ્વામી શિવાનંદ

શિવાનંદ આશ્રમ, અમદાવાદ ખાતે
શ્રી વિશ્વનાથ મહાદેવમાં શિવરાત્રી દર્શન.
(તા. ૧૩-૨-૨૦૧૮)

શ્રી રંગ અવધૂતજી મહારાજની સ્મૃતિમાં ૫૦ કલાકની
અખંડ ધૂન, સોલા-અમદાવાદ (તા. ૧૧-૨-૨૦૧૮)

અનુપમ મિશન આરાધના સદન, અમદાવાદ ખાતે
પહેલો પાટોત્સવ (તા. ૧-૨-૨૦૧૮)

શ્રી જ્ય ભગવાન ટ્રસ્ટ, મુંબઈના સૌજન્યથી શિવાનંદ
આશ્રમ, અમદાવાદ ખાતે એક્યુપ્રેશર દ્વારા તબીબી
સારવાર-સેવાયજનું ઉદ્ઘાટન. (તા. ૬-૨-૨૦૧૮)

એક્યુપ્રેશર પ્રશિક્ષણ (૧૩૦ પ્રશિક્ષાર્થીઓ)

એક્યુપ્રેશર સારવાર (કુલ ૧૨૦૦ લાભાર્થીઓ)

શ્રી સ્વામી શિવાનંદજી મહારાજની પ્રેરણાથી પ્રકાશિત દિવ્ય જીવન

વર્ષ : ૧૫

અંક : ૩

માર્ચ-૨૦૧૮

સંસ્થાપક અને અધ્યક્ષની :
ભગવીન શ્રી સ્વામી પાદારક્ષણાંદાંદુ
(ડૉ. શિવાનંદ અધ્યક્ષ)
સંપદક પદ્ધતિ :
અધ્યક્ષ : શ્રી સ્વામી અધ્યક્ષાનંદજી (સંદી)
શ્રીમતી રૂપા માધુદાર

○
સંદી : શ્રી સ્વામી અધ્યક્ષાનંદજી
દૈન ઘોકલયાનું ચરણાખ્ય :
શિવાનંદ આકામ, જોધપુર ટેકની,
અમદાવાદ - ૩૮૦૦૧૫.
ફોન : ૨૬૮૬૧૨૩૪, ૨૬૮૬૨૩૪૫

○
મુખ્ય કાર્યક્રમ :
‘દિવ્ય જીવન’ અધિક, તેજુ જીવાનમ :
સ્વામી વિદાનંદ સર્વાદ્વારેનાનિષ્ઠ
કિરાત પત્રાલકાદર અને માધ્યમનીનું કાર્યક્રમ :
શ્રી યોગશાળી ટેચાઈ
ગુજરાત દિવ્ય જીવન દેશ
શિવાનંદ આકામ,
જોધપુર ટેકની, એટેલાઈ માર્ક,
અમદાવાદ - ૩૮૦૦૧૫
ફોન : ૨૬૮૬૧૨૩૪
ટેલિફોન : ૨૬૮૬૨૩૪૫

○
E-mail :
sivananda_sahram@yahoo.com
Website : <http://www.divyajivan.org>

બધાજીમ	
બધાજીમ	
યાર્થિક વિવાહ	ર. ૧૫૦/-
કુલભેટક વિવાહ	ર. ૧૫૦૦/- (૧૫ વર્ષ માટે)
પેઢન વિવાહ	ર. ૩૦૦૦/-
કુટક નકલ	ર. ૧૫/-
વિદેશ પાર્ટ (એર એરિલ)	ર. ૧૮૦૦/-
યાર્થિક (એર એરિલ)	ર. ૧૫૦૦૦/- (૧૫ વર્ષ માટે) એક/દ્વારા (અમદાવાદ) વાગ

ॐ
પ્રતે જીવીમિ તત્ત્વ મે નિબોધ
સ્વર્ગમાર્ગન નચિકેતાઃ પ્રજ્ઞાનન् ।
અનન્તાલોકાદિમથો ગ્રતિષ્ઠાં
બિદ્ધિ ત્વમેતં નિહિતં ગુણાયામ् ॥

કઠોપનિષદ્દ-૧૦૧૫

નચિકેતા ! તું સ્વર્ગની તે સાધનકુદ્ધા અભિનવિદ્યાને સારી રીતે જીણું છું અને તને યાદાર્દુપે બતાતું શું. તું અને સારી રીતે સાંભળું આ અભિનવિદ્યા અનંત-વિનાશરહિત લોકની પ્રાપ્તિ કરાવનારી છે અને તેની આધ્યાત્મિક શક્તિ છે. પણ તું બેચ સમજ કે આ આત્મિત ગુપ્ત વિદ્યા છે અને વિદ્યાનોની બુદ્ધિકુદ્ધા જુદ્ધામાં જુદ્ધાઈને રહે છે.

શિવાનંદ જીવન

એકતા-અનેકતા

એકતા શાશ્વત જીવન છે, અનેકતા મૃત્યુ છે. એકતા લાવે છે-
મૈત્રી, સુસંગતિ, પરમ શાંતિ. અનેકતા સર્જે છે - વિભવાદ, અસંગતિ,
બેચેની. એકતા એકલે જ દિવ્ય જીવન કે આત્મિક જીવન. અનેકતા
જીવનને આસ્તુરી - પાર્થિવ જીવન બનાયે છે.

કિરત એક સૂર્ય, એક સંદ્ર, એક આકાશ, એક પ્રાણ, એક
પુરુષોત્તમ અને એક ચૈતન્ય છે. સર્વત્ર એકતા અનુભવો. આ બધાં નામ
અને રૂપોને જોડતા ચૈતન્યના સર્વસામાન્ય તંત્તુ એવા સત્ત્વવિદ્યાનંદ
આત્માનો અનુભવ કરો. ત્યારબાદ બધી અનેકતાઓ, બધી
વિવિધતાઓ, બધા ગુણધર્મો પછી તે માયાનાં કે માનસનાં સર્જન હશે
તેનો સંપૂર્ણ નાશ થશે.

- સ્વામી શિવાનંદ

અનુકૂળ

૧. કઠોપનિષદ્ધ	.....	૩
૨. અનુકૂળ, તહેવાર સ્તુતિ	.....	૪
૩. સંપાદકીય	તત્ત્વી	૫
૪. સાધનચતુરથ - ૬	શુદ્ધેલ શ્રી સ્વામી શિવાનંદજી	૬
૫. ભારતીય વૈધક્ષિક ઇન્ડસ્ટ્રિયલ લિન્કુનું અનુભવ	શ્રી સ્વામી શિવાનંદજી	૧૦
૬. અવન્તું મુખ્ય પ્રભાત	શ્રી સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી	૧૪
૭. તમે એકલા આવ્યા છો, વિકાસ માટે	શ્રી સ્વામી સત્યચિદાનંદજી	૧૬
૮. પ્રલુબી શોધમાં-૩	ગે. શ્રી શારદંદે પેહચા	૨૨
૯. સાચા ત્યાગની ભલ્લકૃતી જીવાયા	શ્રી સ્વામી શિવાનંદજી	૨૪
૧૦. પ્રેમ રાતન ધન પાયો	શ્રીમતી રૂપા મજૂમુદ્દાર	૨૭
૧૧. શિવાનંદ આશ્રમના આગામી ઉત્સવો		૨૮
૧૨. વૃત્તાંત		૩૧

લાલેદાર સ્તુતિ

એપ્રિલ-૨૦૧૮	
૧. વિદી (લેન વા)	
૧૨	૧૧ વરુણિની એકાદશી,
	શી રાત્રાચાર્યજીની
૧૩	૧૨ પ્રદીપ પૂજા
૧૪/૧૫	૩૦ અમાવસ્યા (શિવાનંદજી)
૧૬	૩ અધિપત્રીયા, અપારોજા
૨૦	૫ શી આદિશંકરાચાર્યજીની
૨૧	૬ શી રાત્રાચાર્યજીની
૨૨	૭ ચંદ્ર સંતારી, ભાનુ સંતારી
૨૪	૮ ગીતા-જાનની નવરી
૨૬	૧૧ પોરિની એકાદશી
૨૭	૧૨ પ્રદીપ પૂજા
૨૮	૧૪ શી શ્રી અદ્યાત્મા - આદિશંકરપીઠ - ૧૮મો પદોદસ્વ
૩૦	૧૫ બુદ્ધ પૂર્ણિમા

“અનુરોધ-અભિવિષય” ગ્રાહકોને :

- આપનું પત્રવિવિષાનું ચરનાંદું પિલ્લોડ સાથે સંપૂર્ણ હોય તે ટપ્પાથ આત્માના નવા નિયમો મુજબ અનિવાર્ય છે. તેવી ચરનામાની શોકશાઈ માટે વિનંતી.
- આપનો ગ્રાહક નંબર નોંધી કેવા વિનંતી છે, જેથી અંકની ગ્રાસિ સંબંધી કોઈ પણ પત્રવિવિષાર કરતી વેણ ગ્રાહક નંબરનો ઉલ્લેખ વહીવારી સરણતા સર્કારી શકે છે.
- સામાન્યતા: દર ચાલની પાંચમથી તારીખે અંક ગ્રાસિદ થયા બાદ તેની રવાનગીનું ક્રમ શરૂ થાય છે. છતાં કોઈ પાસ કરશોસર પ્રકાશનની નિર્ધારિત તારીખના ૧૦ દિવસ વીચે પણ જો આપને અંક ન મળે તો સ્થાનિક ટપ્પાથ ક્રોરીમાં તપાસ કર્યું બાદ વહીવારી કાર્યાલયને જશ્શાવતું. સિલકમાં હશે તો શીજો અંક મોકલાશે.
- ‘દિવ્ય જીવન’ની સાચાચી આપને ગમી છે. તેથી હશે આપના પરિવિશ્વ વર્તુળોથાં પણ તેની ચરણદ્વારા થાય અને ગ્રાહકવૃદ્ધિમાં આપનો નક્કરસહયોગ અમને મળતો રહે તેવી અભિવાસાચું.
- અમાવાસ શિવાયના ગ્રાહકોએ પોતાનું લવાજમ પ્રફક્ટ અગર મની અર્દીશાલી જ મોકલતું.

દિવ્ય સ્તુતિંગ

હંન્દ્રિય ભોગ

ભોગ ભોગવવાથી લાલસા અંદર જીશે તે સંતોષાતી નથી; જીલટાની હવનકુંડમાં જેમ યજનો અજિન હોમ આપવાથી વધુ પ્રજ્ઞવિલિત થાય છે તેમ વધુ ભલ્લકી જિઠે છે એટલે માણવાથી હંન્દ્રિયોની લાલસ શાંત નહિ થઈ જાય પણ વધુ ને વધુ પ્રજ્ઞવિલિત થઈ ઉદ્દીપન થશે. તેથી શાંશો પુરુષ ભોગ ભોગવવામાં પડતો નથી.

- શાંશો શિવાનંદ

સંપાદકીય

માર્ચ-૨૦૧૮નો પ્રારંભ હોલિકાદહનથી થાય છે અને મહિનાનું સમાપ્ત ભગવાન મહાવીર અને શ્રી હનુમાનજ્યોતિશી થાય છે. વર્ષે વર્ષંત નવરાત્રી અને શ્રી રામનવમી ઉત્સવ પણ આવે છે.

આ ઉત્સવો ચાજમાર્ગ પર આવતી લાલબત્તી જેવા છે. યાતાયાતના નિર્યંત્રણ માટે દર ચાર રસ્તા પર આ દિવડા સાવધાન કરે છે. આપણા જીવનની ધર્માખ્ય વિશે સુખ-અનંદ અને સ્વસ્થ જીવનને કેડ કોઈ ફુદુઃખનાં જાડ ઊગતાં હોય તો તે માનવ-મનમાં રહેલા નાના-મોદ્દી અંહંકાર જ છે. આ અંહંકારમાંથી જ ધર્મશા ઉપજે અને તેમાંથી જ હોલિકાની અગનજ્યવાળા પ્રગતે.

હિરેશ્યકરિયાપુને પોતાને મળેલા અમોદ વરદાનનો અંહંકાર હતો. માદું મૃત્યુ થઈ રહે જ નહીં, પરંતુ ખરેખર એવું હોયું નથી. જાડ વાવળોડામાં પડે કે ઊઠઈ લાગીને અથવા તો કઠિયારા કાપી જાય, જેનું અસ્તિત્વ છે તેનું સમાપ્ત પણ ખરું જ. હોલિકાદહનની કથા પણ અસ્તય ઉપર સત્યનો જીવ અને અવિદ્યા સમજ વિદ્યાની ચેતનાસભાર ઉપસ્થિતિનો જીવ કરે છે.

વર્ષંત નવરાત્રી વ્યક્તિ ચેતનની શી રામ ભક્તી માત્રા સમજા જીવનના પ્રત્યેક સ્તરે આત્મસંયમ માગી લે છે. રાત્રી નવ છે, માનવદેહનાં દ્વાર પણ નવ છે. શાંદ, સ્વર્ગ, રૂપ, રસ અને ગંધ આ બધીએ પંચ તન્માત્રા ઉપર અંતઃકરણ ચતુર્થ મન, બુદ્ધિ, ચિન્તા અને અંહંકાર ઉપર જિયાજિત સૂક્ષ્મ અંહંકાર વિભયક જાગૃતિ કેળવવી જ પડે. અંહંકાર સાત્ત્વિક હોય કે ચાજસિક, જ્યાં સુધી આહું શૂન્ય ન થઈ રહ્યા ત્યાં સુધી જીવનમાં પારદર્શકતા ન આવે. પ્રલુનો માર્ગ નિર્મિત જીવનના પાગીઓ માટે છે. જે માર્ગ છથ-કપટ, દલ-અંહંકાર અને અંહંનાં રોડાં આવતાં હોય તે પ્રલુના દ્વારને ન પામી શકે.

આ અહું શૂન્યતા કેમ આવે?

ભગવાન મહાવીરના જીવનની દેખણા ચેલંદી

થુદુક જ્ઞાગરસ્થ સેવલું પડે. ચંડ કીર્તિક નામનો સર્પ હોય કે તેમની વ્યક્તિ ચેતનના જ્ઞાગરસ્થ માટેની અંતર્ભિંદી હોય, મહાવીર પ્રલુને હંમેશાં શાત્રા જીળતી છે. ‘સભ્ય્ય’ તેમનો જીવનનો ચાજમાર્ગ રહ્યો છે. ત્યાગ-અહિતા અને પવિત્ર ચરિત્રાના તેમો પ્રચાગ હતા. ભગવાનની જીવનચયયમાં ડોડિયું કરીએ તો અંદર-બહાર એક જ સરણો આલોક પદરાયેલો દશમાન થાય છે. ત્યાં કેવલ્ય જીવનનો મહત્વ ગોત્ર છે અને એટલે જ જીવનનું માધુર્ય છે. જીવનવિધિ વિશે ક્યાંય કદવાશ નથી. એક જ સરળી આંતરનીજાના તારના સંગીત માધુર્યનો નિનાદ મહાવીરના જીવનમાંથી શુભિગય થાય છે.

તો આવી સહજતા અને સરળતાનો ચાજમાર્ગ બીજા મહાવીર સ્વરૂપ હનુમાન છે. હનુમાન જેને માન કે અપમાનની લેશ પણ પરવા નથી. ‘શી રામ કાજ કરવે કો આપુરુષ’ ખરેખર ‘સેવક ધર્મ કહોરા’ સેવકનો ધર્મ કહોર છે. જ્યાં વ્યક્તિ ચેતન સમાચિત ચેતનમાં એકરૂપ થઈ જાય, તાદાત્ય સ્વીકારી લે, પણી અહ્મ શું અને મમતા શું? ત્યાં તો બસ ‘એક તું એક તું એક જ ભાષે’ની ગતિની પ્રાપ્તિ થાય.

આપણાં જીવન દિવ્ય જીવનનાં માગી છે. ગુરુદેવ શ્રી સ્વામી રિવાનાંદકુમારે માર્ગ પ્રશાસ્ત્ર કરી આપ્યો છે. સેવા, પ્રેમ, દાન, પવિત્રતા, ધ્યાન અને આત્મસાશાપત્કાર, ભલા બનો-ભલું કરો. દયાળું બનો-માયાળું બનો. ચંતત વિચાર કરો, હું કોણ હું? હું આ દશમાન દેહ-ગોહ નથી. મન બુદ્ધિ પણ નથી. નિત્ય સત્ય, શુદ્ધ-શુદ્ધ, અજર-અમર, અવિનાશી આત્મા શું. આ માત્ર વિચાર જ નથી, અનુભૂતિ પણ છે. નવરાત્રીનાં મંગળ પર્વતાં આંતર-ચેતનાં ઊડાજીમાં હૂબી મારીએ. સાધનાનાં ગહન સત્ત્વોને જીલ્લીએ અને ગુરુદૂપાતથા પ્રલુબુધ્યાનાં મોતીડાં પામીએ. ઊં શાંતિ.

- સંપાદક

સાધનાચતુર્ષય-૬

ગુરુહેવ શ્રી સ્વામી વિવાનંદજી

પૂજાય ગુરુહેવ શ્રી સ્વામી વિવાનંદજી મહારાજનું જીવન સાધનાનો પર્યાપ્ત છું, તેઓ સાધના-લિઙ પુરુષ હતા. રેમનાં જીવનાં ગ્રન્થેક પણ અને પ્રત્યેક શાસસાધનાં જ હતા. રેમનાં જીવનું જીત્તાંદી પદ્ધતિના દ્વારા વર્ણો એટલે વિવાનંદ દ્વિય દશક પ્રસંગે આપની સમયની 'સાધના' ગ્રન્થું કરતો ખૂબ આનંદ છે.]

મૌન સત્યપાલન અને કોથશભન માટે ખૂબ જ બદદગાર છે, તેનાથી આવેળોનું નિયત્રક્ષ થાય છે અને ચાર્ચિયાપણું દૂર થાય છે. મૌનપાલન કરનાર વ્યક્તિ ખૂબ જ ધોર્ણું બોલે છે અને તેની વાણી ખૂબ જ પ્રભાવશાળી હોય છે. સાધારણ લોકોમાં વાણી ઉપર જરૂર પણ પણ નિયત્રક્ષ હોય નથી. મૌનપાલન કરનાર ભાષાસ બોલતાં પહેલાં એ વિચાર કરી લે છે કે તેના શાબ્દો બીજાઓની ભાવનાઓને આધ્યાત્મિક પહોંચાડે અને તેનો બીજો પર્દેલો પ્રભાવ પડે. તે ખૂબ જ વિચારશીલ હોય છે અને બોલતામાં ખૂબ જ સંભાળ રાખે છે. એક શાબ્દ પણ મૌનાંથી બધાર કાઢતાં પહેલાં જાણો કે તેને જોઈ જુઓ છે. મૌન પાળનાર માલાસ ધળા લાભા સમય સુધી એકાંતમાં રહી શકે છે, જીવારે વાતોડિયા સંસારી લોકો યોગક કલાક પણ એકાંતમાં રહી શકતાં નથી. રેમને સફા સહ્યાદર જોઈએ છે, મૌનના લાભ તો અવર્ણનીય છે. માટે મૌનનો અભ્યાસ કરો. શાંતિનો અનુભવ કરો અને સ્વતઃ (જીતે) મૌનનો આનંદ બોગવો.

સંસ્કૃતના અધ્યયનથી કેટલાક લોકો વાતોડિયા બની જાય છે. તેઓ પોતાની વિદ્ધતાનું પ્રદર્શન કરવા માટે કેટલાક નકામા વાદ-વિવાદમાં ફસાઈ જાય છે. આવા વિવાદમાં શક્તિનો કેટલો દુર્બધ્ય થાય છે? જીવારે આ શક્તિનો સંગ્રહ કરવાથી કેટલો લાભ થાય છે? તેનાથી ધ્યાનમાં કેટલીથે સહાયતા મળે છે. સાધક આવા બણથી ધારે તો આકાશ-પાત્રાણ એક કરી શકે છે.

દુઃખના સમયે મૌનપ્રતથી મનને વાણી શાંતિ મળે છે, તેનાથી મન પરસું દબાસ એપેણું થઈ જાય છે. મૌનથી શક્તિ સુરક્ષિત થાય છે. મૌનથી અવિક માનસિક તથા શારીરિક કાર્ય કરી શકાય છે. તમે તેનાથી વધુ ધ્યાન કરી શકો છો. તે મગજ તથા સ્નાયુઓ પર આશર્યકારક

વિશ્વાંતિદાયક અસર પેદા કરે છે. મૌનના અભ્યાસથી વાક્યાક્રિત મારે પારે આંતરિક શક્તિમાં ઇપાંતર પામે છે. તમારા અધ્યાત્મિક ઉત્થાન માટે મૌનનું પાલન કરો. લોકો તમને મહાન યોગી સમજે એવું બતાવવા માટે મૌન ન પાળો. કોઈ પણ કામ કરતાં પહેલાં તમારી પ્રવૃત્તિની પરીક્ષા કરી લો. જમતી વખતે મૌન પાળો. એકલા રહો. બીજાઓ સાથે હળોમળો નહિ. સંકેત, હાવભાવ કે હું હું હું અવાજ ન કરો. હું હું હું કરતું તે બોલવા બગાબર જ છે. અરો તે બોલવા કરતાં પણ ખરાબ છે. 'હું હું હું' થી તો વધુ શક્તિનો દુર્બધ્ય થાય છે.

કામકાજ કરતા લોકોએ એકાંતમાં ઓછું એક કલાક મૌન પાળનું જોઈએ, રવિવારે છ કલાક કે આપો દિવસ મૌન પાળી શકો છો. તમે નિયમિતરૂપે મૌન પાળો છો તે જાણુંને પછી બીજી લોકો પણ તમને દખલ નહિ કરે. તમારાં કુટુંબીજનો પણ તમને કદનહિ આપે. મૌનનો સમય જ્યું તથા ધ્યાનમાં વાપરો. સવારે ધ્યાનના સમયે તો મૌન રહે છે જ, તે ઉપરાંત સવારે અધ્યાત્મા ચાંચે તમારી સગવડ મુજબ મૌનપ્રતથી પાલન કરો. ગ્રાતાકાળના ધ્યાનના સમયને જો તમે મૌનમાં ગણશો તો પછી નિર્દાનો સમય પણ તમે મૌનમાં જ ગણશો!

જો પરિસ્થિતિ તમને અનુકૂળ ન હોય તો મોટી મોટી અને નકાથી વાતો તથા દરેક પ્રકારના વાદ-વિવાદ કે ચર્ચાબંધ કરી દેશો તથા સમાજથી જેટલી બની શકે તેટલી પોતાની જાતને અલગ રાખશો. જો મૌન રાખવા માટે સાધારણ અનુકૂળ ન હોય તો એવા એકાંત સ્વરીંશાલ્પા જરૂરું કે જ્યાં મિત્રો તમને હેરાન કરી શકે. જો તમે લોકો સમય એકાંતમાં જઈને મૌન પાલન કરી

ઉન્નતિ કરવાની કોણિંગ કરી શકો તો બસું સારું. મૌનમાં પૂર્ણતા પ્રાપ્ત કર્યા પછી તમે થોડા જ સમયમાં આખર્યજનક કામ કરી શકશો. જો તમે ચાહીસ દિવસનું અનુષ્ઠાન કરવા માગતા હો તો આ સમય દરમિયાન સંપૂર્ણ મૈન પાછો. તમે અદ્ભુત શાંતિ તથા આધ્યાત્મિક ઉન્નતિ પ્રાપ્ત કરી શકશો. હથીકેશ, હરિદ્વાર અથવા પ્રયાગમાં ગંગા કિનારે અનુષ્ઠાન કરો. ઘરની ભીંઘો ખૂબ જ વાતોઓથી હોય છે. તે હંમેશાં કાઈ ને કાઈ હરકત ઊભી કરતી જ હોય છે. સાચું-વહુ એક વાજ પણ શાંત બેસતાં નથી. ઘરમાં કોઈ કારણસર જાગો ચાલતો જ હોય છે. માટે અનુષ્ઠાન કરવા માટે કોઈ એકાંત સ્વળે જરૂર જોઈએ.

બજ્જા દિવસ સુધી લાંબું મૈન કે કાળમૌનની આવશ્યકતા નથી. અવિકસિત સાધક માટે બજ્જા દિવસ સુધી મૈન પાળવું નુકસાનકારક છે. થોડા દિવસ કે મહિના માટે મૈન પાળવું એ વાણીના નિયંત્રક માટે ખૂબ જ લાભદાયક સિદ્ધ થશે. તેનાથી શક્તિની ખૂબ જ રક્ષા થશે. તમે અસીમ શાંતિ અનુભવશો.

તમે લાંબા સમય માટે પજ્જ મૈન ચાખી શકો છો, પરંતુ જો તમને તેમાં મુશ્કેલી જણાય અને જૃપ તથા ઘાનમાં સમયનો સફુપણો ન થાય તો તરત જ મૈન પ્રત છોડી દો. પ્રિતભાંધી બનો. આ મૈન જ છે. જ માસ ખૂબ વાતો કરવી અને જ માસ મૈન પાળવું એ તો વર્ષથી.

મૌનનો અભ્યાસ કમશા: થશે જોઈએ. નહિ તો તમે એકાએક દસ-પંદર દિવસ મૈન નહિ પાળી શકો. જે લોકો એક કે બે કલાક મૈન પાળે છે અને રજાઓમાં રજ કલાક મૈન પાળે છે તેઓ એક-બે અદ્ભુતિયા મૈન સહેલાઈથી પાળી શકે છે. મૈનનું મહત્વ તમારે સમજ લેતું જોઈએ. દરરોજ બે કલાક મૈન પાછો ધીરે ધીરે આ સમય છ કલાક સુધી વધારી દો; તેથી આગળ વધીને ચોવીસ કલાક, બે દિવસ, એક અદ્ભુતિયું એ રીતે સમય-મધ્યદાવધારી શકો છે.

વાણીશક્તિને સંયમિત કરી જો તમે તેનું ઘાણ કે જૃપમાં સંપૂર્ણ રીતે રૂપાંતર નહિ કરો તો તે ખૂબ જ ઉપદ્રવ

મચાવશે. મૌનપ્રત ધારક કરનાર મોહેલી ‘હુ હુ હુ’ અવાજ કરે છે અને હાથથી જતશ્વતના ઠિથાર કરે છે. જો મનિવાર્થ હોય તો કાગળના ઢુકડા પર લખીને વાતો કરો. છેવટે તો તમારે આનો પજ્જ ત્યાગ કરવો જોઈએ.

મૌનના સમય દરમિયાન ખાંડ વિનાની ચા અને મીઠા વિનાની દાળ તથા શાકભાજનો આહાર લો. આ છલનો સંયમ છે. દૂધમાં ખાંડ નાખવાની જરૂર નથી. દૂધમાં તો કુદરતી ખાંડ હોય છે જ. મનુષ્ય આદિતના કારણે પોતાની છલની તુપ્તિ માટે દૂધમાં ખાંડ મેળવ્યા કરે છે. છલના સંયમથી બીજી બધી ઇન્દ્રિયો જલદીથી સંયમિત થઈ જશે. છલ ખૂબ જ ઉપદ્રવી ઇન્દ્રિય છે. છલનું નિયંત્રણ મનનું નિયંત્રણ જ છે. દરેક વાસનાના દમનથી તમને આત્મબળની પ્રાપ્તિ થશે, કેનાથી તમે બીજી વાસનાઓનું દમન કરી શકશો.

એકાંતમાં મૌનપ્રતનું પાલન કરતી વખતે માનસિક સંન્યાસનો ભાવ બારકા કરો. ઓછાઓ ઓછું થોડા દિવસ સુધી તો મનને જગા હીલું ન છોડશો. “હું તો હજુ ગૃહસ્થ છું, હું સંન્યાસી નથી” એવો વિશાર કરી કરશો નહિ. કઠોર તપથી બધી જ દુર્ભણતાઓ દૂર થઈ જશે. તમારી ઉન્નતિ જલદીથી થશે. ઉગ્ર સંયમ વિના મનને નિયંત્રણમાં નહિ લાવી શકાય.

એકાંતવાસના સમયે મૌનપ્રતની અવસ્થામાં વર્તમાનપત્રો ન વાંચો. સમ્માચારપત્રો વાંચવાથી સંસારી સંસ્કારો ફરી જાગ્રત થશે અને તેથી મનની શાંતિનો લંગ થઈ જશે. ડિમાલયમાં રહેવા છતો તમે શહેરમાં જ રહેતા હો તેનું થશે અને મૌનથી તમને અવિક લાલ નહિ થાય અને તેથી તમને ઘાનમાં સંકષ્ટતા નહિ ભણો. મૌનના સમય દરમિયાન કાગળ પર, પાટી પર કે આંગળીથી હાથ પર લખીને પાંદોશીઓ સાથે વધુ વાતો ન કરો. તમારે હસતું પજ્જ ન જોઈએ. આ બધા મૌનના ખંડનકર્તાઓ આ બધા બોલવા કરતો પજ્જ વધારે ખરાબ છે. તમારી જરૂરિયાતો વથાપો. પહેલાંથી જ લોજન

તथा તેના સમય વગેરેની વ્યવસ્થા કરી લો. આધારમાં વારંવાર પરિવર્તન ન લાવો. હંમેશાં જાતજ્ઞતાના ખાદ્ય પદાર્થોનું ચિંતન ન કરો.

ઓરડો સાફ કરવો, પાણી લાવવું, કપડાં ખોવાં વગેરે જીતે જ કરો. દાડી બનાવની, જોડાં પોછીશ કરવા, ખોલી પાસે કપડાં ખોવડાવવાં વગેરેની ચિંતા ન કરશો, તેનાથી તમારા ઈશ્વર સ્તવનમાં ખેલેલ પડ્ગો. શરીર, ભોજન તથા દાડીની રહુ ચિંતા ન કરશો. ઈશ્વરનું ચિંતન કરો. મન સંદ્ઘ એ લાગ શોરે છે કે કયારે સાખકને પતાના આધારમાં ગબડાવી દઉં. માટે હંમેશાં ખૂબ સાવધાન અને સતર્ક રહો.

મૌન દાચ તમે શાંતિ પ્રાપ્ત કરો. મૌન દાચ તમે શાંતિના અમયાદ મહાસાગરમાં ઝૂબકી લગાવો. મૌન દાચ તમે મહાશાની અધવા જીવનમુક્ત બનો. ઈશ્વર તમને શક્તિ આપો કે કેચી તમે આંદ મૌનપ્રતાનું પાલન કરી શકો. અં શાંતિ.

બ્રહ્મચર્ય સાધના

વિચાર, વાણી તથા વર્તનમાં શુદ્ધિ એ જ બ્રહ્મચર્ય, કેવળ જનનેન્દ્રિયનો જ નહિ, પરંતુ બીજી બધી ઈન્દ્રિયોનો સંયમ. આ છે બ્રહ્મચર્યની વિસ્તૃત વ્યાખ્યા. બ્રહ્મચર્યને પ્રકારનાં છે - શારીરિક તથા માનસિક. શરીરનું નિયંત્રણ શારીરિક છે તથા ખરાબ વિચારોનું નિયંત્રણ માનસિક છે. માનસિક બ્રહ્મચર્યમાં અમૃત વિચાર પણ મનમાં પ્રવેશ નહિ પારે. જીત્યત તથા સ્વભન્માં ક્રમુક વિચારોથી મુક્તિ એ જ પૂર્ણ બ્રહ્મચર્ય છે.

તમારા જીવનને ધારણ કરનાર વીર્ય તમારું મહાન બન છે; તે તો લોહીનું સારતાર છે. બ્રહ્મચર્ય ખરેખર એક અમૂલ્ય મોતી છે. તે રોગ, કાય અને મૃત્યુનો નાશ કરનાર સૌધી અવિક પ્રત્યાવસ્થાથી મહાઔર્ધ્વિ છે. આ આત્માનું સ્વરૂપ બ્રહ્મચર્ય જ છે. બ્રહ્મચર્યમાં જ આત્માનો નિવાસ છે. વીર્ય જીવન, વિચાર, બુદ્ધિ તથા ચૈતન્યનો સાર છે. વીર્યનો એક વાર નાશ થયા પછી દૂધ,

માખસ, બદામ, મકરધ્વજ, ટોનિક વગેરેનું આશ્વયન થતું નથી. કોઈ પણ પ્રકારના રોગ કે માનસિક

સેવન કરવાથી પણ તેની પૂર્તિ થઈ શકતી નથી. વીર્યનું સાવધાનીપૂર્વક રબજા કરવાથી તે ઈશ્વરીય ધામનાં દાર ખોલે છે તથા જીવનના બધા જ ઉચ્ચ આધરોની પ્રાપ્તિમાં સહાયક બને છે. બ્રહ્મચર્ય દારા જ પ્રાર્થિનકાળના ઋષિમુનિઓએ મૃત્યુ ઉપર વિજય મેળવ્યો હતો અને સુખ તથા આનંદનું ધામ પ્રાપ્ત કર્યું.

બ્રહ્મચર્ય નિના તમે સ્વારથ્ય તથા આધ્યાત્મિક જીવન પ્રાપ્ત નથી કરી શકતા. જીવનના દરેક લેત્રમાં બ્રહ્મચર્ય જ સહજતાની ચારી છે. બ્રહ્મચર્ય જ અનંત સુખનું પ્રવેશદાર છે. તે મોશનું દાર ખોલે છે. રિદ્દિ અને સિદ્ધિ તો બ્રહ્મચારીનાં ચરણોમાં આળોટે છે. બ્રહ્મચારીના મહિમાનું વર્ષન કોણ કરી શકે છે? બ્રહ્મચર્ય અધવા નિષ્ઠલંક પવિત્રતા સર્વોત્તમ તપ છે. બ્રહ્મચારી માટે આ સંસારમાં કોઈ પણ વર્સુનું અપ્રાપ્ય નથી. તે સમસ્ત જગતને ચલાયમાન કરી શકે છે.

ઇન્દ્રિયપરાપક્ષતા જીવનસૌંદર્ય, બજ, વીર્ય, યાદશક્તિ, ધન, પણ, પવિત્રતા તથા ઈશ્વરલક્ષીનો વિનાશ કરે છે. શરીરમાંથી વીર્યનું સુખલન મૃત્યુને નશક જીવનારૂં છે. તેના સંરક્ષણથી આયુષ્ય વધે છે. જે લોકોએ વીર્યનો વહુ કાય કર્યો છે તે લોકો જીવદીથી અશાંત તથા આખસુ બની જાય છે. તેઓ જીવદીથી રોગનો ભોગ બને છે અને અકાલે મૃત્યુને વરે છે. બ્રહ્મચર્યના અભાવથી અને વીર્યશક્તિના લાયના કારણે મનુષ્ય શારીરિક, માનસિક અને બૌધિક દુર્બળતા પ્રાપ્ત કરે છે. તેવા લોકો નાની નાની વસ્તુઓ માટે પણ વિહાઈજાય છે.

સંયમી જીવન, ધર્મગંધીનો સ્વાધ્યાય, સત્યસંગ, જપ, ધ્યાન, સત્ત્વિક આહાર, સદાચાર ત્રણ પ્રકારનાં તપ તથા અન્ય આધ્યાત્મિક સાધનાઓથી છેવટે તેની પ્રાપ્તિ થાય છે.

બ્રહ્મચર્યના અલ્યાસથી કોઈ પ્રકારનું નુકસાન

ગ્રંથિઓની ઉત્પત્તિ નથી થતી. આ ભાબને પરિચયમનું મનોવિજ્ઞાન ખોટી માહિતી આપે છે. તેમોને આ ભાબનું અનુભવાત્મક શાન છે જ નહિ. તેમને એવી ખોટી ખારજા છે કે અતૃપ્ત કામગાડિની ધર્ષણી ગ્રંથિઓનું રૂપ ધારજ કરે છે. આપણિક કોષ, ઘૂસા, દેખ, ચિંતા, ઉદાસીનતા વગેરેના કારણે જ આ રોગો પેદા થાપ છે.

ખરાલ અને અશ્વલીલ ચિત્રો ન જુઓ. અશ્વલીલ શાલ્દી ન બોલો. કાળોતેજક નવદક્ષાલો ન વાંચો. અશ્રિષ્ટ ભાવનાઓને હુદયમાં સ્થાન ન આપો. ખરાલ સોભતનો ત્યાગ કરો. રિનેમા ન જુઓ. તુંગબી, લસાક, મસાલેદાર ચીજો, ચટકી, મસાલા વગેરેનો ત્યાગ કરો. પૌર્ણિક અને સ્ત્રીલીક આધાર હો. કામગાડિનું ઓફસમાં રૂપાંતર કરો. જ્યે, કિર્તિન, દિવ્ય વિદ્યાર અથવા આત્મવિચાર તથા પ્રાણ્યાયમના અભ્યાસથી આ પરિવર્તન શક્ય બનશે. શીર્ષસિન, સર્વાગાસન, ધર્મગ્રંથોનો સ્વાધ્યાય, યોગીઓ મહાત્માઓ તથા સાધુ-સંતોનો સત્તસંગ કરો. તમે બાળચર્ચમાં સ્થિત થઈ જશો. કામગાડિનું રૂપાંતર થઈ જશો.

□ ‘સારના’માંથી સાલ્પાર

દિવ્ય જીવન

પરીક્ષાની માહિતી કાલે કાલ રહ્યાનોનું નિવાસ ફોર્મ-૪

(નિવાસ - ૬ મુખ્ય)

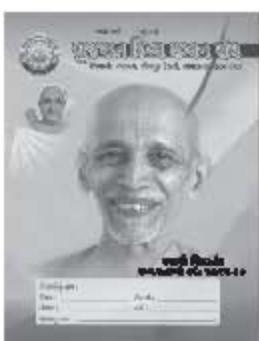
(૧) ગ્રામનામણ	: ગુજરાત દિવ્ય જીવન સંસ્કૃત નિવાસના આશ્રમ, જોખપુર ટેક્સી, સેટેલાઈટ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૫.
(૨) ગ્રામનામણ	: દેખામ્યાની વોગીનારીખ
(૩) ગ્રામનામણ ચાર્ચિયતા સરનામું	: અરુણ દેવેનાથોઝ : બાર્યાય
	: ગુજરાત દિવ્ય જીવન સંસ્કૃત, નિવાસના આશ્રમ, જોખપુર ટેક્સી, સેટેલાઈટ, અમદાવાદ- ૩૮૦૦૧૫. ફોન: ૯૧૮૯૯૨૭૪
(૪) મુજનુંનામણ ચાર્ચિયતા સરનામું	: અરુણ દેવેનાથોઝ : બાર્યાય
	: ગુજરાત દિવ્ય જીવન સંસ્કૃત, નિવાસના આશ્રમ, જોખપુર ટેક્સી, સેટેલાઈટ, અમદાવાદ- ૩૮૦૦૧૫.
(૫) પ્રાણીનેસ સરનામું	: પ્રાણીનેસ : પ્રાણીન હાઉસ, અંબાવાડી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૯
(૬) તંગનુંનામણ ચાર્ચિયતા સરનામું	: શ્રી સ્વામી અધ્યાત્માનાદાજ : બાર્યાય
	: નિવાસના આશ્રમ, જોખપુર ટેક્સી, સેટેલાઈટ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૫.
(૭) પરેકાના માહિતી	: ગુજરાત દિવ્ય જીવન સંસ્કૃત, (૩૨) નિવાસના આશ્રમ, જોખપુર ટેક્સી, સેટેલાઈટ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૫.

હું અરુણ દેવેનાથોઝ, આવી જીવેર હું છું કે ઉપરના માહિતી
મારી માન્યતા અને જાહેરી ગુજરાત પરીક્ષા.

- અરુણ દેવેનાથોઝ

૧૦.૦૫.૨૦૧૮

પછાત વિસ્તારના ગરીબ વિધારીઓ માટે વિનમ્ર આપીએ

૧૨ વર્ષની જેમ આચારી જીવાની શરૂ ચાલ વૈશાખિક વર્ષ માટે ૧, ૨૫,૦૦૦ નોટબુક અને ૫૦,૦૦૦ બોપરીની જીવા આપેલ છે. નોટબુક નિવાસને અંતરિયાળ પછાત વિસ્તારના ગરીબ-વનવાસી વિધારીઓને આપવામાં આવે છે. ૨૦૧૭-૧૮ પૂર્વ સ્વામી વિદ્ાનંદદાજના દિવ્ય જીવનના ઉપયોગમાં ગુજરાત ઉપર સ્વામીના રંગીન ધાર્યાચિત્ર સાથે તેમોણીના જુર પૂર્વ સ્વામી નિવાસના પણ આશીર્વાદ ધાર્યાચિત્ર સાથે અંકિત કરવામાં આવશે. બાર્યાય સંસ્કૃતિના માનવ જીવનની ઉત્કૃષ્ણ અનુભૂતિ વારસને ઉપયોગ કરતો પૂર્વ સ્વામી અધ્યાત્માનંદદાજના વિધારીઓને પ્રેરણાદાક ચેંદ્ર ઉપરાંત સુર્યનમસ્કારની ધર રિષ્ટિ, શ્રી ચદ્રસ્તરી મંત્ર, વિશ્વાના, શ્રી ચદ્રાયુષુર્ય મંત્ર અર્થ સાથે આપવામાં આવશે. 'Song of Eighteen Mela' પ્રાર્થનાઓ, ધ્યાન-ગ્રાણ્યાયામ અને યોગના શાખ અને આવર્ષક સુયન્નાઓ અને મહાપુરુષીના પ્રેરણાદાયી ખેંચાઓપરિષ્કૃત કરવામાં આવશે. આવી ચેવાલાવી પ્રત્યુત્તિ માટે આર્થિક સહયોગ આવકાર્ય છે.

આપનું અમૃત્ય યોગદાન “ગુજરાત દિવ્ય જીવન સંસ્કૃત” નામના બેંક અથવા બેંક ટ્રાન્સફર દારી, અધ્યક્ષ, ગુજરાત દિવ્ય જીવન સંસ્કૃત, નિવાસના આશ્રમ, જોખપુર ટેક્સી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૫, ગુજરાતના સરનામે મોકષવાપ્રાર્થના ગુજરાત દિવ્ય જીવન સંયોગને આપવામાં આવું દાનભારત કરકારના ઇન્કમટેક અન્યાં ૮૦-૮ નેચારશે.

ભારતીય વૈચક્તિક ઈશ્વરનો હિન્દુ અનુભાવ

- શ્રી સ્વામી પિલાંડડા

સર્વોપરી, અધિત્ય, લોકાતીત, અલ્લીકિક નિરપેક્ષ વાસ્તવિક સત્તા, જેનું પ્રગટ વ્યક્તિગત પાણું કરુણાને કથાનો સામર છે, જે ન્યાય, પ્રેમ અને દયાનો અમાપ જ્ઞાગર છે, તે પરમાત્માને બજિતભાવભર્યી પ્રશ્નામ. વ્યક્તિગત બ્રહ્માંડભારી દિવ્ય આત્માને કોઈ વખતે મહાન કૃપા કહીને બોલાવવામાં આવે છે. તેને કૃપાનિધાન, દયાસાગર પક્ષ કહે છે.

અવ્યક્તિગત નિરપેક્ષતાને અલ્લીકિક સત્ત-ચિત્ત-આનંદ કહેવાય, પરંતુ ભારતીય હિન્દુ અનુભૂતિનું-ભારતીય હિન્દુ કિલાસ્ફૂહી અને આધ્યાત્મિકતાનું નહિ - અનોખાપણું એ છે કે મહાન વાસ્તવિક સત્તાને અલ્લીકિક, નિરપેક્ષ સત્ત્ય, અદૈત, એક જ બીજું કંઈ જ નહિ તેવી અનુભૂતિની ચાંદે એવું પણ સ્પષ્ટ થયું છે કે ઈચ્છાઓ અને લાલસાઓની પકડમાં કષાયેલા તેમજ વિવેક અને વિચારની જોનામાં ખામી હોય તેવા હંદ્યપૂર્વકના કિલાસ્ફૂહી માટે અવ્યક્ત વ્યક્ત થઈ શકે છે અને ધાર્ય છે અને તેને માટે અવ્યક્તિગત, વ્યક્તિગત પક્ષ ધાર્ય છે.

માનવ-વ્યક્તિ આવા અણાનના ખાડામાં પડે છે ત્યારે પોતાની ખોટી ભૂલને જીકો છે, પસ્તામ છે અને મદદ માટે બોલાવે છે. જે કુસ્માભીમાં માનવ જરૂરી છે તેમાંથી પોતાની અણમતા અને મર્યાદાના કારકો તે બણાર નીકળી શકતો નથી એટલે ખાડામાંથી બંધાર નીકળવા ઘણ્ણ કરતો હોય તેને ઉપરથી ‘કોઈકે’ નીચા નથી ધાર્ય દાખાવી પોતાનો હાથ પકડાવવો પડે છે.

ઈશ્વરનું એક ચિત્ર છે, તેમાં તેને કર્કદારી દાડીવાળો, પુરુતાન, સફેદ વાળવાળો વૃદ્ધ, અજર દર્શાવ્યો છે. તે પોતાનો હાથ લાંબો કરી તેની આંગળી ચાંપી પોતાના માનવ-કુટુંબને બચાવવા પ્રયત્ન કરતો હોય છે. જો અવ્યક્તિગત એક મહાન વૈનિક પુરુષ ન હોત, તે ભવ્ય કૃપા ન હોત, તેનામાં અનંત પ્રેમ, કરુણા,

દયા અને આપકી નિઃસહાયતા માટે લાગુણી ન હોત તો માણસને મદદ કરવા દીરી આવશે, તેને બચાવવા આવશે અને તેને બચાવવશે એવો માણસનો ઈશ્વર વિબેનો જ્યાલ ન હોત. માનવ જ્યારે અંતિમ પરિસ્થિતિમાં આત્મીજ્ય છે ત્યારે ઈશ્વરને પોકાર કરે છે અને ઈશ્વર જીવાબ આપી તેના રહણ માટે હાજર થાય છે.

અને આમ, અવ્યક્તિગત નિરપેક્ષતા-અલ્લીકિક વાસ્તવિક સત્તા અને પ્રગટ વ્યક્તિગત ભગવદ્-તત્ત્વ આ બેના સહઅસ્તિત્વની માન્યતામાં પુરાતન ભારતીય હિન્દુ અનુભૂતિનું અનોખાપણું સમાયેલું છે. ઉપરના ભગવદ્-તત્ત્વ કે સાપેક્ષ વાસ્તવિકતા સાથે વ્યક્તિ સુંદર, આધ્યાત્મિક અને ગૃહ સંબંધભાંધી પોતાની જીતને સાંકળી રહે છે.

શ્રીમદ્ ભાગવત પુરાણની કથા આ પ્રગટ વ્યક્તિગત દિવ્યતાનાં રહસ્ય, સુંદરતાઓ તેમજ નાના પ્રકારનાં કરુણામય કાર્યોનું જાન અને વર્ણન છે એટલે જ્યારે પક્ષ વ્યક્તિગત દિવ્યતાનાં પ્રેમ અને કૃપા ગુરુચાર્ચે પ્રગટ જતાં દેખાય ત્યારે પક્ષ આ ઉપરછલ્યા ગુરુચાના ભાવ નીચે કરુણા જરહેલી હોય છે.

સિંહાસ્કૃતિકારી વ્યક્તિગત ઈશ્વર નરસીંહ દ્વારા હિરણ્યકશિપુના વરની વાર્તામાં આ સૂચ્ય દાટિલિનું જાહેર થાય છે. આ સિંહાસ્કૃતિ હિરણ્યકશિપુના પેટને તેના નખથી કાર્યી પુલ્લું કરે છે તે પછી તેનું કદય પક્ષ તે ખોલી કરે છે. જાણો છો, શા માટે? નરસીંહ આ નીચ વ્યક્તિમાં કોઈક પક્ષ પરિબળ એવું શોષ્ણવા ઈચ્છાતા હતા, જે કારકો તે દયાપાત્ર ગણી શકાય. તે નરકની યાતનાને પૂરેપૂરો ઘોઝ હોના છતાં તેના દદયમાં કથા માટે કશુંક દયાનો છાંટો કે કરુણાનું ટપું પક્ષ હતું કે? આવું કોઈ ઉદ્દારક લક્ષણ નરસીંહ જોવા

પ્રયત્ન કરતા હતા.

તેમ કરીને પ્રતીક પૂર્તું પણ કોઈ કારણ ભણી આવે તો ભગવાન નરસિંહ તેને છોડી દઈ શકે, એવું કોઈ ક ભણી આવે તો તેને સર્વભાગી સજ્જ ન કરવી પડે. નરસિંહ એવો કોઈ આધાર શોષ્ટા હતા કે જેથી ઈશ્વર પોતાની દયા, પોતાની કુરુક્ષા તેના તરફ વાણી શકે. આ રીતે આમ, બદલો વાળવાના કૃત્ય-કર્માં પણ તે કુરુક્ષા કરવા કોઈક કારણ, કોઈક બહાનું, કોઈક યુક્તિ શોષ્ટા હતા.

આ રીતે પુચ્છતન ભાગતીય હિંદુ અનુભૂતિના ખૂબ જ રહ્યાયથી, અલોધગામ્ય રીતે પ્રગટ વ્યક્તિગત ભગવાન હંમેશા કાર્ય કરતો રહેતો હોય છે, જેથી આપણાને સ્વ-સહિત બંધન, જીતે બિધાવેલી જીણ, જેમાં આપણે ફસાયા છીએ તેમાંથી તે નીચે નમી, આપણા છાથને જોરથી પકડી ઉઘારી લે, કારણ છેવટના સંદર્ભમાં કહીએ તો ભગવાન કઢી સજ્જ કરતા નથી, કોઈનો નાશ કરતા નથી. કદી બદલો વાળતા નથી. આપણાં કર્મથી જ આપણે સણગતા કોલસાનો ઠગલો આપણા પર કલવાયેછીએ.

હિન્દીમાં એક કહેવત છે: “ભગવાન કે શેતાન કોઈથી ઉરવાની જરૂર નથી. માઝસે ઉરવાનું છે, પોતાની મન-વચન-કાપાનાં કર્મથી.” આપણાં કર્મનો જ ડર રાખવો જોઈએ. જો આપણે ઉલ્લટા સ્વભાવના છોઈએ તો જીત પર વિનાશ નોતરીએ છીએ; આપણા પોતાના પર લઘુકર પરિણામો લાદીએ છીએ.

બીજું કોઈ સજ્જ કર્તું જ નથી. આપણે જીતે સજ્જ સહજે છીએ. આપણાને મણવાનું પ્રતિકૂળ કળ આપણે જ રચીએ છીએ. છેલ્લે આપણું પોતાનું આધ્યાત્મિક અધ્યાત્મન આપણે જ સહજે છીએ. જો દુલુદિ હશે તો તે આપણી વાતક બને છે. જો સુલુદિ હશે તો ફૂય, મુક્તિ અને મોકા ચોક્કસ અને નક્કી જ છે. સૂર્ય પૂર્વમાં ઉત્ત્રી પરિષમમાં આથને છે તે જેટણું ચોક્કસ અને નક્કી છે તેટણું જ આબધાની પ્રાપ્તિ નિશ્ચિન્દ્રિય.

અથ ચેત સુદુરચાચારો ભજતે ભાગું અનન્યભાગું।

સાધુર અને સ ગંતવ્ય: સર્વભૂતિસિતો હિ સ: ॥
શિપ્રમુભવતિ પર્માત્મા શાશ્વત શાંતિમુનિગચ્છતિ।
ક્રીનેય પ્રતિ જાનીદિન મે ભક્તા: પ્રશાસ્યતિ ॥

(ભ.ગી.-૬:૩૦,૩૧)

જેમે તેટલો હુરચાચારી પણ જો મને અનન્યપદ્ધતિ અણે તો તેને પણ પર્માત્મા માનવો, કારણ તેહો યોગ્ય નિર્ણય કર્યો છે. જલદીથી તે પર્માત્મા ભણી જીય છે અને શાશ્વત શાંતિ પામે છે. હે અર્જુન, બધાંને જાણાવ કે મારું ભક્તોનો નાશ નથી થતો તે ચોક્કસ છે.

આમ, જો ખૂબ જ બતાયાં પડેલો માઝસ પણ જો પાછો કરી જીય, જીતને સુધારે અને ભગવાન તરફ લશ કેરવે તો તેને પરિત્ર પુરુષ માનવો અને તેનો કદી નાશ થશે નહિએ. જલદીથી તે સારો માઝસ એઈ જીશે, ધર્મિક થશે અને પછી પરમ શાંતિ પામશે. ભગવાન આતું વચન આપે છે.

ભગવાન આવા હોય. ભગવાન કઢી સજ્જ ન કરે. ભગવાનથી કણું ડરવાપણું નથી. તે છે - પ્રેમ, કુરુક્ષા, ન્યાય, ભલાઈનો અવતાર, પૂર્વ મંગળભ્રમયતા અને પૂરી પન્ચતા. આપણી પોતાની મૂર્ખાઈથી, શાશ્વતોના ઉપદેશના અસ્વીકારથી અને આપણા કલ્યાણના સીધી નષ્પુ ઈન્દ્રિય સંતો, ઋષિઓ, સાધુઓ અને ગુરુઓના ઉપદેશને ઉવેખવાથી આપણે મુશ્કેલ પરિસ્થિતિઓનું સર્જન કરીએ છીએ.

માટે આ બાબત સ્વીકારી લઈએ અને શાશ્વતોના પ્રકારા અને શાન પામીએ. પ્રકારા અને શાનના પણ પર ચાલીએ અને હરહંમેશા માટે આપણાં સાચાં કર્મથી, આપણા પોતાના સદાચારભર્યા જીવનથી અને આપણા પોતાના દિવ્ય જીવનથી આપણી જીતને પન્ચ કરીએ. તથાસું.

સનાતન વેદિક ધર્મનો પણ

આપણા જીવનની એક પ્રત્યક્ષ હકીકત એવી મહાન, સનાતન, પરિપૂર્ણ અને સર્વભાગી વાસ્તવિક-

સત્તાને ભાવભક્તિભર્યી મણામા તે એક મહાન વાસ્તવિક-સત્તા નિરપેક અને અદ્દેત છે, જે બધું અસ્તિત્વ પરાવે છે તે રૂપે તે બધે વર્તમાન છે. તે મહાન સત્તા દૂર નથી, અગામ્ય નથી, અનાભિગમ્ય નથી તેમજ અગ્રામ્ય પણ નથી.

ખાચ ગુરુદેવ 'ચામ'ની અંત વ્યાસિના ગીત દ્વારા આપણાને સચેત કરેલે, તે જોતાની છેલ્લી કઠી છે :

"શાલા-ભક્તિ-પ્રાર્થનાંથી અલિગમ્ય છે રામ;
શાલા, પ્રેમ, ભક્તિથી ચિનિનાંથાર છે રામ,
જ્યોતિર્ના અને ધ્યાનની પ્રાપ્ત છે રામ,
અદેઝેકું સૌંદર્ય અંતિમ લક્ષ્ય છે રામ."

ભગવાનની પ્રત્યક્ષતા, સર્વવ્યાપકતા અને પ્રાપ્તાની ખાચ ગુરુદેવ ખૂબ ડિલસપર્ણી શાખોથી આપણાને ખાતરી કરાવેલે.

સૂર્યનો પ્રકાશ આપણી સૂર્યમાળામાં જેમ સર્વત્ર પ્રસરે છે તેમ આ મહાન સત્તા સર્વ સ્થળે વ્યાપ્ત છે. જેમ અવકાશનું અસ્તિત્વ સથળે છે તેમ બધી વસ્તુના અંતરવાસી તરફ તરીકે તે અંદર વાસ કરે છે. બધા જ મહાન ધર્મ આ સત્તય જીહેર કરે છે.

વેદ ધર્મ કહે છે : "ઈશ્વાવસ્થમિહ્ય સર્વભૂ પત્ર ક્રિય જગતાં જગત - આ વિશમાં સચરાચર જે કઠી છે તેમાં જગવાનનો વાસ છે."

ઈશ્વામ જીહેર કરે છે : "સર્જન પાંચેલા માણસમાં અલ્લાનું નૂર રહેલું છે."

ઈશ્વરો કહેલું : "ઈશરનું સામાજય આપણી અંદર છે."

યદ્યુદી ધર્મ શીખવે છે : "ઈશરે માણસનું સર્જન કર્યું અને માણસમાં પોતાનો આત્મા રોષ્યો."

ઈશરનો પ્રાપ્ત, ઈશરનો આત્મા, સર્જન પાંચેલા બધા જીવમાં અંતરવાસી છે, તેમાંથી બુદ્ધિમાન પ્રાર્થી-માનવ-માં તો ખાસ. એનું તત્ત્વ થઈને તે માનવમાં રહે છે કે માનવપ્રાણી બધું જીશે છે, બધાને ઓળખે છે, બધી વસ્તુઓનું રહસ્ય ઉકેલે છે.

તેથી ઉપનિષદ્દોષે ધોખણા કરી - 'પ્રાણાં બ્રહ્મ' - આ શાનનું તત્ત્વ છે, જેના વડે માણસ બધી બાબતો જીશે છે અને તે જ માણસના અંતરવાસમાં પ્રકારો છે. તે શક્તિને લીધે આંખ દેખે છે. અરો તમે રૂપ અને રંગ પિછાકી શકો છો. તે શક્તિ વડે તમારું કાન સાંલળો છે અને તમે અવાજ પારખી શકો છો. તે તત્ત્વની મદદથી તમે સ્વર્ણ ઓળખો છો અને સૂંધો છો. તે એક એનું તત્ત્વ છે, જેના સિવાય બધી ઈન્દ્રિયોનું અસ્તિત્વ જ ન રહેત. એ તે જ તત્ત્વ છે, જેના લીધે જ મન વિચારે છે, દિલ લાગણી અનુભવે છે અને બુદ્ધિ તર્ક કરે છે, અન્દેખા કરે છે, વિશ્વેષણ કરે છે, વિવેક કરે છે, સંશોધન કરે છે અને શાન તરફ આગામ વધે છે. તે તત્ત્વ જ ખરેખર બધાનું છે.

આ ધ્યાતિષ્ઠિક કદમ્ભમાં તે પ્રથમનું શાન, આદિ શાન વઈ પ્રકારો છે. બીજું કઈ ઓળખો તે પહેલાં, કશું જીશી શકો તે પહેલાં તમે શરૂઆતમાં જીજીતા થાઓ છો, "હું હું. હું અસ્તિત્વ પરાતું હું અને તેથી જ હું જાણું હું." પુરાતન ઉપનિષદોના ઋષિઓએ કહેલું, "શાની સિવાય શાન શક્ય નથી. આપણો હુંનું જીશીએ છીએ તે લકીકત લવલેશ પજી શંકા વગર સાભિત કરે છે કે કોઈક છે જે જીશો છે." તેઓએ ખૂબ પ્રત્યક્ષ અને મધ્યવર્તી લકીકત ઓળખી લીધી : "હું અસ્તિત્વ પરાતું હું અને હું જાણું હું કે હું અસ્તિત્વ પરાતું હું, કારણ કે તેને જીજાનાર હું તાં હું." અસ્તિત્વની ચેતના અતિ પ્રત્યક્ષ છે અને પ્રશ્નાનું આદિ પ્રગટીકરણ છે.

આ આદિ આત્મ-સત્તાના બોધ તરીકે ઓળખાય છે. બોધ એટલે માણસના અસ્તિત્વ તથા શાનની સભાનાતા. જીથે વ્યક્તિ જગે છે ત્યારે તેની સિદ્ધિ; નિત્ય શુદ્ધ, નિત્ય બુદ્ધ, નિત્ય મુક્ત, નિત્ય પરિપૂર્ણ આત્માની હોથ છે. તમે નિત્ય શુદ્ધ, નિરભર-નિષ્કર્ષક આત્મ-તત્ત્વ, શાશ્વત, શુદ્ધ શાન, સુનાતનપણે જીગ્રાત અને સલાન છો. માટે પ્રજાતત્ત્વ

આપણામાં અલ્લાના નૂરરૂપે, ઉખરના આત્મારૂપે, સફા વર્તમાન અંતરસ્થ સત્તારૂપે અને એક મહાન વિસ્મયકારી સત્તારૂપે પ્રકાશે છે અને તે પ્રત્યક્ષ, સર્વવ્યાપક, સર્વવર્તમાન, અંતરવાસી સત્તા શાંતિ છે, જે કદ્દી ભૂસ્તીન શક્ય તેવી શાશ્વત છે. આ સિવાય અભિગ કશાનું અસ્તિત્વ જ નથી. તે પૂર્ણપણે મંગળમય, સુખ-શાંતિભર્યું અને સુંદર છે અને તે તમારામાં ફક્ત એક અને અદ્વિતીય વસ્તુ તરીકે વાસ કરે છે.

આ જ્ઞાન જ સાચું જ્ઞાન બાધાય. તે સિવાયનું બોજું બધું અખાન જ છે. આ જ્ઞાન જે એક અને અદ્વિતીય છે રેમાં બાધક ધાર્ય તે અખાન છે. કહેવાતા સંસાર કે પ્રપંચના દ્વારા અનુભૂતિ છૂટવા આ જ્ઞાન જોઈએ. આ જ્ઞાનથી તત્કાળ મુક્ત થવાય. તે જ્ઞાન ગ્રાત કરવાથી માનસ પૂર્ણ, આદર્શવાદી બની બધાં દુઃખથી મુક્ત બને છે. માનસ અભય અને મુક્તિ તથા પરમાનંદ અને અવર્ગનીય શાંતિની અલ્લીકિક સિદ્ધિ મેળવે છે.

મહાન પુરુષોએ સધ્યો-યુક્તિ-તત્કાળ મુક્તિની વાત કરી છે; તેઓએ જીવનયુક્તિ બાબત પણ કહ્યું છે. આ અકારણ ન હતું, કારણ તેઓ આ અવસ્થામાં હતા. આ સભાનતાના પ્રકાશમાં, જ્ઞાનના પ્રકાશમાં, જ્ઞાનજ્યોતિયાં તેઓએ પ્રવેશ કર્યો કે તે જ જ્ઞાન તેઓ મુક્ત થયા અને બંધન છૂટયાં, તેઓ પ્રકાશ, શાંતિ અને આનંદમાં નિમન થઈ ગયા.

આપણે સનાતન વેદ-ધર્મ કહીએ છીએ તે ધર્મમાં આ વાસ્તવિક સત્તાનો અનુભવ કરવો તે મુખ્ય વાત છે. તે મૂળ જ્ઞાનતાર્થ છે, પ્રાજ્ઞ છે, આત્મા છે અને આ જીવનના મહાન રહણ, મહાન દાનિ, જ્ઞાનની મહાન પરિસ્થિતિની કેન્દ્રીય હકીકત છે. તે પ્રકારાની, જ્ઞાનની, પાયાના આધારભૂત જ્ઞાનની અવસ્થા છે. આ સિદ્ધિમાં સધા-સર્વદા અનુભૂતિ રહેતી હોય છે.

આ ચેતનાનો પ્રકાર શાશ્વત સત્તા છે; બધા જ અંધકારથી પર આ પ્રકાશનો મૂળ ઝોત પ્રકારો છે. તમારી

ચેતનાના મર્મરૂપે તમારા આત્માના કેન્દ્રમાં તે પ્રકાશી રહેલો છે. આ નાટક જેને જીવન કહે છે તેની અંદર અને બહાર, જે બધી વસ્તુઓ 'તે'ના સમજ બને છે તેના નિષ્ઠાસાક્ષી તરીકે તમારા અંતરમાં તે પ્રકાશો છે.

આપણે જેને દરરોજ સવારે પ્રાણીમ કરીએ છીએ તે મહાન સત્તા તમારા પર કૃપા વરસાવે અને આ દેદીયમાન જ્ઞાન સભાનતા તરીકે પગટે! તમને શાંતિ અને પ્રકાશમય સિદ્ધિનો આનંદ ગ્રાન થાઓ, જે સનાતન ધર્મ સાથે સમકાલીન છે, અરે, સનાતન ધર્મ જ છે, જે તમારામાં હરહંમેશ વાસ કરો!

આપણા માટે આપણે જ જગતબધાર

આપણી સમસ્યાઓનાં કારણો આપણે અંતરમાં શોધવા જોઈએ. ઉકેલો પણ અંતરમાં જ ગોતવા જોઈએ. જગતવાન કૃષો કહું છે કે માનસ ગમુક સંજોગોમા પોતાનો દુઃખન બને છે અને બીજા સંજોગોમા પોતાનો જિત્ર અને મદદકર્તા પણ બની રહે છે. માટે તમારે તમારા ઉદ્ઘારક બનાવું પડશે અને તેમ કરવામાં તમારે પાછીપાની કરવીન જોઈએ.

જે સિદ્ધિમાં આવી પડ્યા છો તેમાંથી જીલ્લા થાઓ. બીજા કોઈએ તમને ત્યાં મૂક્યા નથી, તમે તમારી જાતે આ સિદ્ધિમાં આવી પડ્યા છો. કવે જીલ્લા થાઓ! તમારે જ આ કામ કરવાનું છે. આ એક જ આવશ્યકવાત છે. તમારા સર્વોભૂત સુખ અને શાંતિ માટે ઉત્કટપણે રસ વેતા થાઓ અને તમારું જીવન સરળ તથા ફળપદ બનાવો.

□ 'યુક્તિપથ'નાંથી સાચાર

જ્ઞાને તમે કહો કે ઉખર સૌના દદયમાં રહેલો છે, તેનો અર્થ એ બાધ કે ગુરુ સૌના દદયમાં રહેલા છે. ગુરુ અને ઉખર એક અને અભિજાન છે.

જીવનનું સુવર્ણ પ્રભાવ

શ્રી સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી

(જીવાનંદ આશ્રમ, અમદાવાદ જાતે કેળુઆરી મહિનામાં આયોજયેલી જીવના શિક્ષિતમાં પૂજ્ય સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજાનો આપેલા એક પ્રવચનનો સારાંશ)

શુદ્ધોદ્ય થાય એટલે તેણે અસ્ત્રાચળમાં વિરમતું જ પડે. દરિયામાં ભરતી હોય પછી ઓટ આવે જ. વસ્તુ અને પાનખર કે ચંદ્રમાના શુક્કલ પણ કે ફુલા પણના ચંબણો પણ આવા જ છે. ઘડો ઘડાયો એટલે ફૂટવાનો ચોક્કસ અને માનવદેહ માટે પણ કરીક આવું જ કહેવાયું છે કે “જીતસ્ય દિ મૂર્ખો મૃત્યુ: (ગીતા: ૨:૨૭) જન્મેલાનું મૃત્યુ ખરેખર નિષ્ઠિત જ છે અને મરેલાનો જન્મ નિષ્ઠિત છે એ અનિવાર્ય છે, માટે આ બાબતમાં શોક કરવો ન જોઈએ. ગીતા આ માટે ઉદાહરણ આપતી કહે છે કે “વાસ્તવી જાણની યથા વિદ્યા નવાનિ જીહસાતિ નરોઽપચારિ” (ગીતા: ૨:૨૨) જેવી રીતે માનવી જૂનાં વળનો ત્યાં કરીને નવાં વળ ધારકું કરે છે તેવી જરીએ દેહધરી આત્મા વસ્તુએ જરેલાં શરીર ત્યાં દે છે અને બીજા નવા શરીરમાં પ્રવેશ કરે છે. એનો અર્થ એવો વયો કે મૃત્યુ અનિવાર્ય છે, પરંતુ મૃત્યુ ક્યારે આવશે? મૃત્યુ ક્યાં વશે? કેમ વશે? તેની ભાળ કોઈને પણ નથી. માટે જ શ્રી મૈત્રાન્ય કહે છે કે નિષાસે કુઃ વિનાસ ક્ષાદ્રદો ભવિષ્યતિ? જે શાસ અંદર આવ્યો તે બહાર આવશે કે કેમ તેની કોઈને પણ ખબર નથી, તો મૃત્યુ મંગલમય કેવી રીતે થાય?

પ્રત્યેક શાસ જીવનનો છેલ્લો શાસ છે તેમ જીજાતું જોઈએ અને જીવનના પ્રત્યેક શાસને મંગલમય બનાવવો જોઈએ. તેથી જ તો શ્રી રંગ અવધૂતાણ કહે છે, “શાસે શાસે દત્ત નામ સમરાશ્મુ” પ્રત્યેક શાસે પ્રલુના સુરક્ષામાં રહો.

“જીગત રામ હી સોવત રામ હી જીપને મેં હેઠ્યો રાજુ રામ હી.. ગુરુ ફુંઝન પાયો જેરે જીઈ - રામ બીજા કશુ જીનત નાંદી”

જીવનની કોઈ પણ અવસ્થા હોય પછી તે જીગત

-સ્વાન કે સુધુપિતની અવસ્થા - રામ નામની વિસ્મૃતિ કરવી નહીં. શ્રી રામ નામમાં તમારી સમગ્ર જીતનાની સ્થિરતા કરો. આજે મારા જીવનનો અત્િતિમ દિવસ અત્યારે મારા જીવનની અત્િતમ દાશ. તેથી રામ સાથે જીવતું અને રામ સાથે મૂર્ખુંજ્ય થઈને ચંચરતું. આવા લાવમાં રહીએ તો પ્રત્યેક દાશ દિવ્ય બને, પ્રત્યેક ઘડી પવિત્ર બને. પ્રત્યેક વિચાર પ્રલુ-પરાયણ બને. જીવનની પ્રત્યેક પળને પરમાત્મા સાથે જોડવી. આમ થાય તો ખરા અર્થમાં બ્રહ્માચરિનું પાલન. બ્રહ્માં દિવચરણ કરવું તે બ્રહ્મસંબધમાં રહેવું તેમ કહી શકાય. બ્રહ્માં સ્થિરતા એટલે જીવનની ઉધ્વરિતિ ભજી આગેહજ અને બ્રહ્માં અસ્થિરતા એટલે જીવનને અધોગતિ તરફ લઈ જવું.

આપણે દિવ્ય જીવનના પાત્રી છીએ. આપણા જીવનની પળેપળને દિવ્ય બનાવીએ. જીવાનંદ આશ્રમના મહાભંત્રી બ્રહ્મલીન પૂજ્યપાદ શ્રીમત્ સ્વામી કૃષ્ણાનંદજી મહારાજ પાસે હો. અરુણા મધોલકર નાં રેણ્યોસ્કોપ લઈને જાવેલાં. સ્વામીજીના કાનમાં તેને ભરાવીને તેમની જ છાતી ઉપર મૂર્કીને સ્વામીજીને સાંલાલવાનું કહેલું. પૂજાનું, ‘શુ સંલગ્નાય છે?’ તેઓ સંત્વરે બોલ્યા, ‘સત્ય જ્ઞાન અનંત જ્ઞાન’ એકમાત્ર બ્રહ્મ જ અનંત છે, જ્ઞાન છે અને સત્ય છે’. આપણી પણ આવી વૃત્તિઓ થઈ શકે છે. એક દિવસ વહેલાં જીહીને તેમણે પોતાના સેવકને કહું, “સત્યકામ ! ગુરુદેવ સ્વામી જીવાનંદજી આજે આવ્યા હતા. મને કહે, ‘ચાલો, કૃષ્ણાનંદજી’ એટલે આજે આપણું મહાપ્રયાજ છે. ઈંગ્લી અને નાગિયેરની ચટકી બનાવો. થોડું બપોરે પણ જાઈશ’ અને સાંજે ચાર વાર્ષે કહે, “ગીતાજી

લાવો. આહમો અધ્યાય ખોલીને આપો.” બ્રહ્મારી સત્યકામ એકાદ વાજ માટે સ્વામીજીની કુટિરમાંથી બહાર આવ્યા, પરંતુ તેટલી વાણોમાં તો પછી ઉડી ગયું હતું. ગીતાજીનો આહમો અધ્યાય એટલે ‘અશરભાષ્યોગ’.

હિતદ્રષ્ટા કિમધ્યાતં હિક્ર્ષ્યુલ્લઘ્યોત્તમા

અરિલ્લૂં ચ હિક્ર્ષ્યુલ્લઘ્યોત્તમા

(ગીતા:૮:૧)

મૃત્યુ સમયે બ્રહ્મ, અધ્યાત્મ અને તેના સ્વરૂપનું શિશ્તન જ શવનાનો સાચો સરવાળો છે. માટે જ શ્રીકૃષ્ણ કહે છે; “અનાંકાંચ ચ ભામેવ સ્મરન્યુકૃત્વા કુલેવરભ્ય !” (ગીતા:૮:૫) મને યાદ કરતાં જે શરીરનો ત્યાગ કરે છે તે મારા સ્વરૂપને પ્રાપ્ત કરે છે તે વાતમાં કોઈ શંકા નથી અને આવું કથારે સંભવે? ‘તત્ત્વાત્મા ર્ઘ્યુ કાલેષ્ય મામનુસમર યુદ્ધ ચ’ (ગીતા:૮:૭) માટે બધો સમય મને યાદ કર અને યુદ્ધ કર. મારામાં મન અને બુદ્ધિને સ્વિર કરીને તું ચોક્ષસ મને જપાભીશ.

શ્રી ગુરુદેવ સ્વામી શિવાનંદજી મધ્યારાજ પાસે પંજાબથી અનેક ભક્ત ભાતા-બહેનો આવતાં. તેઓ શ્રી ગુરુદેવને કહેતાં, “મધ્યારાજ! તમારે વળી કામ ધામ શું છે? અમારે તો ધરમાં પવાસ જીતની પાંજાણ હોય!” શ્રી ગુરુદેવ કહેતાં તો એક પાંજાણ વધારો, રામ-રામ-રામ બોલવાની. વરનાં બધાં કામ કરતી વખતે છર્ટિ સ્મરણ કરતું. હાય મેં કામ મુજ મેં રામ”, પરંતુ પ્રભુ-સ્મરણનું સાત્ત્ય અવશ્યકેળવતું.

પોતાની જીતને કઢીયો. મોટા ભાગનાં થીકો ટીની જોઈને સૂઝે છે. રાતે જીવિમાં એ જ ચાલશે. રાતે માળા પકડીને બેસો. રોજ પાંચ માણા કરો. માણાને ઓશિકાની નીચે મૂકી સુઈ જાન. જીવ ના આવે તાં સુધી મનમાં મંત્રજ્ઞપ ચાલુ રાખો. સવારે જીકીને પણ એ મંત્ર ચાલુ કરો. પછી તમારું Subconscious Mindમાં એ જ ચાલશે. આપણે મરતાં પહેલાં નથી મરતું. લિચારો - ‘In all condition, I am bliss bliss bliss absolute.’ વિશ્વાપ ના કરો. એક શક્તા પજ અગવાનની વિશ્લેષણી ન

કરો. જો એ રોજની આદત નહીં હોય તો મૃત્યુ સમયે અગવાનનું નામ યાદ નહીં આવે.

ગીતા સાવધાન કરે છે. શરીરને એક નગરી કહી છે. ખવ દ્વારે પૂરે હેઠી’-એમાં નવ દરવાજા છે. બે આખ, બે ઝાન, બે નાકના કણાં, મો, ઉપસ્થ અને ઈન્દ્રિય - આ તમામ દરવાજાનો સંયમ કરો. જે નથી જોતું એ ના જુઓ, જે નથી બોલતું એ ના બોલો, જે નથી જાતું, તે ના જાઓ, મારા શરીરને શુ ઉચ્ચિત છે તેની આપણાને બખર હોવી જોઈએ. મનમાં બટપટ છે એટલે જાનાર કહેશે, ‘મીહુ, મરતું, ખાડું’ લોજનમાં વધારે છે, હું નહીં જાઓ. ભોજન બનાવનારનું મન પણ ભટકે છે એટલે ખાવાનામાં ગરબડ થાય છે. શ્રી શ્રી રામકૃષ્ણ પરમહંસદેવ કહેતાં, ‘જે સ્ત્રી સારું જાવાનું બનાવી શકે છે તે સારું ધ્યાન કરી શકે.’ ત૩૫ દિવસ તમારી ઢાળ કે શક્ખનો સ્વાદ એકસરખો થાય? ના થાય, કરણ કે મનની સ્વિધિ રોજ બદલાય છે. શબ્દ, સ્વર્ણ, રૂપ, રસ, ગંધનો સંયમ કરો.

આત્મસંસ્થાં મનઃકૃત્વા । મનને આત્મામાં કૃત્તાનો. જીથારે મન આત્મામાં રહેશે ત્યારે આનાત્માનું શિશ્તન નહીં કરે. આત્માનું સ્વરૂપ છે - શાંતોદ્યમ્ય આત્મા આનંદોદ્યમ્ય આત્મા । તમે પોતાના જીવન માટે સૂપ-સુવિધા શોખણો તો શરીર પ્રમાદી થશે. તથબાં વગાડતાં પહેલાં તેને બોદું બેંગતું પડે. તો જ મધુર અવાજ આવશે પણ એનો અર્થ એ નથી કે કાયમ એમ જ કરો.

પાતંજલ યોગસૂત્રમાં મહાર્થિ પતંજલિએ કહું છે - ‘યમ-નિયમની સાધના કરો. યમ એટલે આહિસા, સત્ય, અસ્તેય, પ્રાણસર્વ અને અપરિગ્રહ. નિયમ એટલે શીધ, સંતોષ, તપ, સ્વાધ્યાય અને ઈશ્વરગ્રિદ્ધિધાન. આ મહાજતની ઉપાસના કરો.’ આસન જ માત્ર કરતાં જરૂરી નથી. સીધા બેસો. મસ્તકથી કષર સુધી સીધા બેસો. સ્વાભાવિક છે કે જુદાં જુદાં આસન કરવાથી બધી સિસ્ટમ સારી રહે છે. તંત્રની સ્વસ્થતા જરૂરી છે પણ આસન ના કરી શકો તો સીધા બેસવાનો અધ્યાત્મ કરો.

ધોગ ધારણાથી પ્રાણું પર વિજય પ્રાપ્ત કરો. ધમ-નિયમ, આસન ના કરી શકો તો 'ઈશ્વર પ્રશિદ્ધાનત્વા' તો કરો. ઈશ્વરમાં શ્રદ્ધા રાખો નિર્ણા રાખો. તમારી શ્રદ્ધા વિચાહિત ના થવી જોઈએ. ઈશ્વર જ આપણો લાથ પકડીને ચાલે છે, આપણા ઉપર છાંની ફરીને ચાલે છે. હું ચોવીસ વર્ષ પહેલાં જુરુદેવની આશાથી અહીં આવ્યો ત્યારે અહીં માત્ર જમીન જ હતી અને મારી પાસે માળા જ હતી. અત્યારે અહીં તમે જે વિકાસ જોઈ શકો છો એ માત્ર જુરુદેવની ચેતના-કૃપાના કારણે જ છે. જું વર્ષના માચ સાધુશ્વરનમાં કોઈ પાસે પેસા માગ્યા નથી.

પ્રલુબે પકડશો તો આત્મા છે, છોડશો તો અનાત્મા છે. પવિત્રતા, સરળતા, સહજતા, પ્રેમ, કુલ્લા, દથા, આત્મા છે. પ્રમાદ, છથ-કપટ, આજિસ અનાત્મા છે. મનને આત્મા સાથે જોડી દો, પછી મનને કોઈ આશા, તૃખા, કામના, વાસના નથી. કામ-કોષ નથી. મન શાંતોકયમું આત્મા રૂપ થઈ જશે. 'ચિદાંદ રૂપો ચિદોકલમું ચિદોકલમું'ની અનુભૂતિ થશે. મન દેહીધ્યમાન ચેતન્યમાં નિમન્ન રહેશે. મન સ્વતંત્ર નથી. સ્વતંત્ર મન અનાત્મા છે. નહીં સમુદ્રમાં મળી જાય પછી તેનું અથગ અસ્તિત્વ નથી. માટે રોજ અભ્યાસ કરો પછી તમારી સ્વતંત્ર સત્તા નહીં રહે, માત્ર પરમસત્તા રહેશે. જપ કરો, જપ કરો, જપ કરો. જેટલું ભગવાનનું નામ તમારી અંદર જરૂર ઓટલો અંદરથી પરમાત્માનો પ્રકાશ પ્રગટ થશે. શરદી-કદ શરીરને છે એ તમારો ધર્મ નથી. તમે શાશ્વત છો, ચિરંતન છો, ચિન્નય છો. ચેતન્યને આવાગમન નથી.

ઈશ્વરની સંપૂર્ણ શરણાગતિ સ્વીકારો. ઝેરનો સ્વાદ કહ્યો છે પણ ભીરાંબાઈ ગીરુ કહેશે, કારક કે તે પ્રસાદરૂપે લે છે. આ ચેતન્યની ઉચ્ચ સ્થિતિ છે. ભીરાંબાઈ દારકાંઠીશાની ચેતના સાથે તાદીત્ય થઈ ગયાં અને એમાં જ નિદીન થઈ ગયાં, જે દ્રોપદી ના કરી શક્યાં. દ્રોપદીના બોલાવવાથી કૃખા ભગવાન જાવ્યા, વખ્તાવત્તાર પણ થયા, પરંતુ દ્રોપદીને પોતાના પાંચ પતિમાં રાગ હતો માટે

એના બઠ શક્યું.

તમે પ્રકૃતિ સાથે એકરૂપ થઈને તો જુઓ ! શક્યા વડનું ફળ ખાય છે, જેમાંથી બીજ છૂટું પડે છે, તેમાંથી એક જાડ નીકળે છે. પ્રકૃતિ સાથે એકાત્મતાવ હોવાથી પરમતત્વની પ્રાપ્તિ થાય છે. પ્રકૃતિ સાથે વિકૃતિ કરવાથી આરી વસ્તુ પણ નિર્માલ્ય થઈ જાય છે. જીવની માં કંકરો એકત્રમ થતો નથી, માટે આપણો તેને કાઢી નાખીએ છીએ, જીપણે વી એકત્રતા સાથે છે. કોઈ પણ વિષમ પરિસ્થિતિમાં તમે હંમેશાં વિચારો - આ પરિસ્થિતિમાં માચ જુરુ કેની રીતે વિચારો ? ભગવાન કેની રીતે વિચારો ? આવશ્યકતા પ્રમાણે કરક થાય પણ દિલ્લિમાં કડવાશ નથી.

ઈશ્વરની સંપૂર્ણ શરણાગતિ સ્વીકારો. તેમનું સ્વરૂપ પ્રજાપ છે, ઊંકરાછે.

તસ્ય વાચક: પ્રશ્નાઃ ।

ઊંકરં બિંદુ-સંયુક્તં નિતં ધ્યાયન્તિ યોગિનઃ ।

કાંઈ ચોકાઈ થૈબ ઊંકરાય નમો નમઃ ॥

તમને તમારું જુરુહેને જે મંત્ર આપ્યો છે એમાં નિર્ણા રાખો, છોડશો નહીં. સંધ્યાવંદન શીખો. રોજ ત્રણથી પાંચ માળા ગાયત્રીમંત્ર જપો. લોકો જનોઈમાં લાખો હૃપિયાનો ખર્ચ કરે છે એનો શું અર્થ છે જીપણે તમે નામ-સ્મરણતો કરતા નથી. ઊંબ્રાનું સ્વરૂપ છે.

શ્વવનના પ્રત્યેક થાસે Total awareness - પરમતત્વની ચેતના જની રહે.

જગૃત સ્વન અને સુખુમિસ બધા-જ વખતે ઈશ્વર-સ્મરણનું વિસ્મરણ ન થાય તે માટે પણ જગૃતિ કેળવી પડશે. આ પ્રકારના પ્રયત્નના અભ્યાસને જ સાધના કહેવાય.

આ બધી વાતો તમને ખબર જ છે. જુરુદેવના વીસ આધ્યાત્મિક નિયમને વારંવાર વાંચો, વિચારો, વાગ્યોઝો અને જીવનમાં તેનો પ્રામાણિકપણે વિનિમય કરો. શ્વવનનું સુપૂર્ણ પ્રભાપત્ર અહીંથી જ પ્રાર્બન થશે. જુરુદેવાપ સૌનું મંગળ કરો. ઊંશીતે.

ગુજરાત દિવા કુદન સંખ્ય
શિવાનંદ અધ્યક્ષ, હિંદુરોની આગે, સેટેલાઈટ રોડ, શિવાનંદ માર્ગ, જોખપુર ટેક્સી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૫

તા. ૧૪-૩-૨૦૧૮

પરિપત્ર ૧ : સંભેદન

દિવા આત્મનુ,

જ્યુ શિવાનંદ, કુશળ હથો.

દર વર્ષની શેષ તા. ૨૮ એપ્રિલ, ૨૦૧૮ના રોજ આપકા સંખની ગુજરાતમાં આવેલી શાખાઓના પ્રતિનિધિઓનું પ્રદેશ સંભેદન યોજનારથે, શેષાં શિવાનંદ પરિવારના તમામ પરિજનોનું સ્વાગત છે.

આ વર્ષના સંભેદનની વિશેષતા એ છે કે અધ્યગ વિષયો આધ્યારિત સત્રમાં વક્તા તરીકે શ્રી ડૉ. શીલેશ ઠાકર, શ્રી વાય. એમ. શુક્ર (ચેરિટી કમિશનર), પૂજુય શ્રી સ્વામી અસંગાનંદજી મહારાજ (શાન્દીલાર આશ્રમ, હેરંજ) અને પૂજુય શ્રી ટેવાસાડજી મહારાજ (મહંતશ્રી, શ્રી આનંદભાવા આશ્રમ, જામનગર) આમંત્રિત છે.

સંભેદનમાં પ્રતિનિધિ તરીકે ભાગ લેનાર ભક્તો ભાટેની આવશ્યક સૂચનાઓ આ પરિપત્રની પાછળ આપવામાં આવી છે. આ સંભેદનમાં વધુમાં વધુ પ્રતિનિધિઓ દરેક શાખામાંથી આવે, વક્તાઓના જ્ઞાનનો લાભ લેતેવી અપેક્ષા છે. આપની ઉપસ્થિતિ ગુજરાતમાં દિવા શુવન સંખની પ્રવૃત્તિઓને દર્ઢિભૂત કરવામાં ઉપયોગી બની રહેશે.

**અનુષ્ઠાન ઓઝા
દ્રસ્ટી-સંભેદન સંયોજક**

**પણોશ દેખાઈ
મહામંત્રી**

નોંધ :- આ પાનાની તેચેલ કથની દરેક પ્રતિનિધિ ટીક પણક ભરી ૨૦ એપ્રિલ પછેલા મોકલી આપવું.

પ્રતિનિધિ નોંધશીખાંક

નામ : ..... ઉધ્યર વર્ષ : .....

સરનામુખ (પ્રિન્ટેડ ન. ખાસ લાખાં) : .....

દિન-ઘેરથ : ..... ટેલ. ન. : .....

બિલસાગ : ..... શૈક્ષણિક લાયકાત : .....

ગુણિતો વિષય : .....

કેટથા વર્ષથી દિવા શુવન સંખ કે તેની પ્રવૃત્તિઓ સાથે સંકળાપેલ છો? .....

કઈ પ્રવૃત્તિઓમાં સેવા આપી શકે તેમ છો? .....

વિશેષ ઉદ્દેશનીય આપ સંદર્ભના માહિતી : .....

સ્થળ : .....

તારીખ : ..... તારીખ : .....

અવાદનની વિગતો

આગમનની તારીખ : ..... સમય : .....

પ્રસ્તુતાનની તારીખ : ..... સમય : .....

સંગેલનાર્થ ભાગ વૈનાર પ્રતિનિધિઓ માટે આવરણ સૂચનાઓ :

- (૧) પ્રતિનિધિઓએ તા. ૨૮-૪-૨૦૧૮ના રોજ રાતે ૮ વાગ્યા પહેલાં શિવાનંદ આશ્રમ, અમદાવાદ ખાતે પહોંચવાનું રહેશે, જે પ્રતિનિધિઓ અનિવાર્ય ક્રાંકશર તા. ૨૮-૪-૨૦૧૮ના રોજ ન આવી હકે તેમ હોય તો પૂર્વ સુસન્પ આપે તા. ૨૯-૪-૨૦૧૮ના રોજ સવારે ૮ વાગ્યા પહેલાં પહોંચવાનું રહેશે.
- (૨) સંગેલનાર્થક સભ્યને દરેક સત્રાંશુની આપી ભાગ વૈયો અત્યર્થ આવરણ છે.
- (૩) બહારભાગની આવનાર ભક્તો માટે શિવાનંદ આશ્રમ, અમદાવાદ ખાતે રહેલાની તથા ભોજનની વિવલા કરવાના આવરો, માટે પૂર્વ નોંધણી પરિપળના નીચેના સાંસ્કૃતિક કોર્સ અની ક્રાંકવી આવરણ છે. કોર્સ તા. ૨૦-૪-૨૦૧૮ પહેલાં શિવાનંદ આશ્રમના ક્રાંકવાનું પરત મળે તે રીતે ઘોડેલાવાનું રહેશે. અનેખ પત્ર અસલ ભાગવી નિયમ ક્રાંકવાનું આપવા શરીર રાખવી.
- (૪) પ્રતિનિધિ તરીકે ભાગ વૈનાર ભાઈઓની તથા બહેનોએ શિવાનંદ આશ્રમની વરિધાને અનુરૂપ વધો પહેરવાં.
- (૫) કોઈ સીમતી વસ્તુઓ નાથે લાગવી નહીં. કંત જરૂરિયાત પૂરતાનું કંપડા, ટુંગાં, ચાખું, તેલ, જરૂરી લોય તેવી દ્વારા તથા અન્ય જરૂરી વસ્તુઓ જ લાગવી. નિયમ આગવી વસ્તુઓ તથા કીમતી વસ્તુઓની સૌપૂર્ણ જગ્યાબદારી માનુષ પ્રતિનિધિઓની રહેશે.
- (૬) સંગેલનાર્થ સત્ર દરખાન મોટાઈએ, આઠેંટ તથા અન્ય કંબેકટ્રોનિક સાધનો અવાજ કરી ખરેખ ન પહોંચાડે તે રીતે રાખવા. પ્રકાનોની નોંધ રાખવા નોટભૂક્યેન અવરણ શરીર રાખવા.
- (૭) અમદાવાદના પ્રતિનિધિઓએ તા. ૨૮-૪-૨૦૧૮ના રોજ સવારે ૮ વાગ્યા પહેલાં સંગેલન સથી આવી જતું, કારણ કે નિવાસની વિવલા બહારભાગમના પ્રતિનિધિઓ માટે જ કરેલાં છે.

**ગુજરાત દિવ્ય જીવન સંધયનું વાર્ષિક સંમેલન, શિવાનંદ આશ્રમ, અમદાવાદ
તા. ૨૮-૪-૨૦૧૮, શવિવાર**

સવારે ૮.૦૦ વાગ્યે	આગમન, જ્ઞાપાન, રીક્રૂટ્યુન્ટન
સવારે ૮.૦૦ થી ૯.૩૦	જ્યોતિશ્ર પ્રાર્થના મને સ્વાગત (શ્રી અરુણ અંગારા)
સવારે ૯.૩૦ થી ૧૦.૩૦	પ્રવચન : 'પૌલન વીજે પાંચ'
પ્રવક્તા : ડૉ. રીલેય ઠાકરે	
સવારે ૧૦.૩૦ થી ૧૧.૩૦	પ્રવચન : 'પલિયિક ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટના અન્યે ટ્રસ્ટીઓની કર્મ'
	Duty of Trustees for Public Charitable Trust
	પ્રવક્તા : શ્રી ચાપ. એમ. સુલ્લા (ચેરિટી કમિશનર)
સવારે ૧૧.૩૦ થી ૧૨.૦૦	ભાગ્યાધન ધ્યાન
બપોરે ૧૨.૦૦	મહિરાંનાં આર્થી
બપોરે ૧૨.૩૦ થી ૨.૩૦	પ્રશ્નાદ મને વિરામ
બપોરે ૨.૩૦ થી ૩.૦૦	શ્રી વિષ્ણુસંદેશનામ- ચાચ્છુરિકપથ
બપોરે ૩.૦૦ થી ૩.૩૦	શ્રી અરુણ અંગારા (પ્રાચીનિક)
બપોરે ૩.૩૦ થી ૪.૩૦	પ્રવચન : 'આંતર ખોજ'
	(Inner Search)
	પ્રવક્તા : પૂર્ણ શ્રી સ્વામી અસેલાનંદજી મહારાજ (શાન્દિકાર આશ્રમ, દેરેક)
બપોરે ૪.૩૦ થી ૫.૩૦	પ્રવચન : 'અધ્યાત્મ સાધનાનું ઉચ્ચ સોપાન- શરૂઆતી'
	(Surrender-Highest Step for Spiritual Practice)
	પ્રવક્તા : પૂર્ણ શ્રી દેવમંત્રજી મહારાજ (મહંતગી, શ્રી આનંદભાવા આશ્રમ, જીમનગર)
શાંકે ૫.૩૦ થી ૬.૦૦	ધ્યાન અને ગ્રાંથના
શાંકે ૬.૦૦ થી ૬.૦૦	શ્રી શ્રી અશ્વલભાઈ- આર્દેશક્રિંગીએ ખાતે આર્થી
શાંકે ૬.૦૦ થી ૮.૦૦	મહાપ્રસાદ
શરે ૮.૦૦ થી ૧૧.૦૦	શાસ્કૃતિક કાર્યક્રમ (શ્રી આદિત્ય ગઢવી દાર)

તમે એકલા આવ્યા છો, વિકાસ માટે

- શ્રી સ્વામી સત્યચિદાનંદજી

ભગવાને આ સુદીં, આપણે તેનો સમજને ઉપયોગ કરીએ અને પોતાનો વિકાસ કરીએ તે માટે ઉત્પાન કરી છે. તેનાથી આપણે દૂર ભાગી ગઈએ નહિ. આખું વિશ્વ વિકાસ ચરુ જેવું છે. આપણે જ્યાં-જ્યાં જઈએ ત્યાં આપણાને થત્તા અનુભવથી આસી જઈએ છીએ. જ્યાં સુધી આપણે બરાબર રેકાઈ ન જઈએ ત્યાં સુધી આપણે આને સ્વીકારણું જ રહ્યું. દિવ્ય સંકલ્પનો સ્વીકાર આપણાને આનંદી અને શાંત બનાવે છે. આવા આકાશ અનુભવ જોતાં બહારનાને તો લાગશે : “હે પ્રભુ! તે કેટલો દુઃખી થાય છે!” પણ આપણી જરતને કઢીએ છીએ : “બરાબર છે. આ જરીતે તું મને તાવે છે. આગળ વધ, તાવવાનું ચાલુ રાખ.”

હુનિયા ખરેખર અપરૂપીનું ભયંકર નથી. તે સારે જ પૂર્ણ છે. ડ્રોઇટ (યુ. એસ. એ.)ની કેકટરી નવી કોઈ મોટરકારનું ઉત્પાદન કરે છે તેના કરતાં તમારું ઉત્પાદન વધુ સારી રીતે થાય છે. તાવકીયી તમે સંસ્કારિત બનો છો. જો તમે હુનિયાને આ રીતે સમજશો તો પછી તેનાથી કઢી દૂર ભાગવાનું વિચારશો નહિ. તમે એક વાર હુનિયાના અનુભવ લઈ બરાબર પાક થઈ જશો પછી તમે અન્યાસકત થઈ જશો અને કહેશો : “હું હવે સુધી છું” પછી બીજાને શિખામણ આપતાં કહેશો : “ચિંતા ન કરો, તમે પણ મારી માફક બરાબર પાક થઈ જશો અને મારી માફક સુધી પણ થશો.”

જો તમે દુઃખને તમારા અહંકે ભાગી નાખવાના એક હેતુરૂપે સમજશો તો તમને પણ તે દુઃખમાં આનંદ આવશે. દુઃખ એક પ્રકારનું સુદીકરણ છે, તેમાં તમારું મન અને શરીરને એટલાં તાવો છો કે તે બદલાઈ જય છે અને સાથે-સાથે તમારામાં રહેલી અનિષ્ટનીય અશુદ્ધિઓ બણી જય છે. કેમ સોનાને વારંવાર પીગાળી દ્વારા પાડતાં તેની શુદ્ધ કમશા : વખતી જય છે તેમ બધી જ વ્યક્તિઓ દુઃખની ગરમીથી શુદ્ધ બને છે. માટે જો દુઃખ આવે તો તેનો સ્વીકાર કરો.

આ તપશ્ચર્યા છે. એનો અર્થ એ નથી કે તમારે

દુઃખને શોખતાં જાણું. તમારી જીત અથવા બીજા દુઃખી ન થાય તે જેવું જોઈએ. આધ્યાત્મિક અન્યાસના નામે તમારા શરીરને ત્રાસ આપવો ન જોઈએ. કેટલાક પોતાના શરીર પર થા કરે છે, અન્યિ પર થાલે છે અને આવી બીજી વેદનાઓ સહન કરે છે પણ ઈશ્વરે તમારું શરીર તમે તેનો સહુપયોગ કરી શકો તે માટે આખું છે એટલે તેને જાણી-જોઈને ત્રાસ આપવો ન જોઈએ. જો દુઃખ આવી જ પડે તો તેને સુદીકારક તરીકે સ્વીકારવાનું રહ્યું. સત્યને જાણવા માટે તમારે આપત્તિની જરૂર છે. જો તમે આપત્તિનો સામનો કરવા તૈપાર હ્યાંતો તો તમને લાગશે કે લોકોને યોગી થવા માટે પ્રોત્સાહન આપતા તેમના માર્ગ પરના આ અવરોધો છે. સારાને જાણવા માટે તમારે ખોઢું શું છે તે જાણવાનું જોઈએ. આ જગ્યન છે, તેમાં શીખવાતા પાઠનો સ્વીકાર કરો. બીજાના બધા માટે દુઃખનો સ્વીકાર કરવો તે સમર્પણ છે. જો દુઃખ આવે તો આનંદથી તેનો સ્વીકાર કરો. તે માટે ઈશ્વરનો અને મોકલ્બનાર વ્યક્તિનો આભાર માનો. તે વ્યક્તિને પ્રજ્ઞાય કરો, તેના ચરણનો સ્પર્શ કરો પણ બીજાને દુઃખી કરનાર તે વ્યક્તિ જેવા કરી ન બનો.

દુઃખોથી પાક શીખો. તમે કરેલી કોઈ ભૂલ માટેની તે ચેતનાણી છે. જીવારે કોઈ દુઃખ આવી પડે ત્યારે તેનું કરણ શોખવા પ્રયત્ન કરો. છેવટે તો દુઃખ કે વેદના શું છે? ભધાં જ દુઃખ અને વેદના સુખનો નાશ કરે છે. તમે સુખ શા માટે ગુમાયું તે જાણવા માટે દુઃખ જરૂરી છે, દુઃખ શાના કારણો ઉદ્ભબયું છે તે જાણવાનું જરૂરી છે. અપેક્ષા માનવને દુઃખી કરે છે. લોકો સુધી થવા માટે વસ્તુઓની કામના કરે છે. જીવારે તમે વસ્તુઓની ઈચ્છા કરતા નથી ત્યારે જે વસ્તુઓને તમે ઈચ્છાતા નથી તે તમને ઈચ્છે છે. તમારે જે વસ્તુઓ જોઈએ છે તે પડછાય જેવી છે, જીવારે તમે દીપો છો ત્યારે પડછાયો તમારી આગળ દીપે છે. તમે કેમ વધુ વેગથી દોપણો તેમ તે પણ વધુ વેગથી આગળ દીપતો

દેખાશે. તેને તમે કદમ્પણ પકડી નહિં શકો. જો તમને વસ્તુઓની ઈચ્છા હશો તો તેઓ પજી તમારી આજીજ જ રહેશે, કારણ કે તે તમારો એક ભાગ જ છે પજી જો તમે સંતોષી હશો તો બધી જ વસ્તુઓ તમને મળશે. પ્રકારા તરફ ચાલો અને બધા જ પદ્ધતિયા તમારી પાછળ દોરાશે. જો સુખ પાછળ દોરાશે કરી સુખ શોધવામાં નિયષ્ટ જતાં કંટાળી ગયા હો તો આ બધું છોડી દો, પાછળ વળો અને સૂર્ય તરફ ચાલવા માંડો. પછી ધીમેદી તમારા ખલાદી પાછળની બાજુ જૂનો. જે પદ્ધતિયાની પાછળ તમે દોરતા હતા તે તમારી પાછળ આવે છે. આ વાતનો મર્મ એ છે કે જો તમે દુનિયાની વસ્તુઓની પાછળ નહિં હશો તો દુનિયા તમારી પાછળ હશે. તમારું આશર્ય વચ્ચે તમે જોઈ રહેશો કે બધી જ વસ્તુઓ નામ, કીર્તિ, ધન, પ્રસંગ, પદવી લોકો તમારી રાહ જોતાં દેખાશે.

આમ, જો તમે સંતોષી હશો તો બધી જરૂરી વસ્તુઓ તમને મળી રહેશે. જે મનુષ્ય, બધી ઈચ્છાઓથી પર, પૂર્વ નિયષ્ટાની હશો તે નિર્ણિય બાવલા જેવો નહિં હોય; પરમેશ્વરની ઈચ્છા પ્રમાણે માનવતાને જરૂરી કોઈ એક અથવા બીજું પ્રવૃત્તિમાં તેનો ઉપયોગ થશે. તે ઉચ્ચ શક્તિના આશ્રયમાં રહેશે. તે પોતાની ફરજ બજ્જાવતો રહેશે અને ઉચ્ચ શક્તિની ગોડવણી મુજબ બિંગો અને લોકો દ્વારા તેની સંભાળ લેવાતી રહેશે. તમારે તમારું સંબંધી કોઈ વિના કરવાની જરૂર રહેશે નહિં. તમારી કાર કઢી પજી કહેશે નહિં, “આલો, હવે પેટ્રોલ અને તેથી ખલાસ થઈ જયા છે, ભરી દો.” તે કારની નહિં, તમારી વિના છે, કારણ કે તમારે તેનો ઉપયોગ કરવાનો છે. આમ, જોને તમે ઈચ્ચર અથવા કુદરતી શક્તિ કહો છો તે વૈજ્ઞાનિક વૈતન્ય દરેક વસ્તુમાં બેસે જ વહી રહ્યું છે. તમારામાં પજી વહી રહ્યું છે, તે બધાની સંભાળ ચાને છે. તમારી સુધ્યાં; એટલું જ કે તેના માર્ગમાં નહિં રિલ્યુન કરો.

તમારે કેમ વર્તિં હોય તેમ વર્તવાની તમને સ્વતંત્રતા છે. જો તમે કરી પજી ફક્ત તમારા માટે જ કરવા ઈચ્છાઓ તો તેનો પ્રત્યાધાત તમારું તરફ થશે. આ પ્રત્યાધાતને ‘કર્મ’ કહેવામાં આવે છે. જો તમે તમારી પ્રવૃત્તિ યોગ્ય માર્ગ કરશો તો તમારે ‘કર્મ’નો સામનો કરવો પડશે નહિં. નિયષ્ટાન કામદી, ‘કર્મ’નું બંધન થશે.

નહિં, પજી સ્વાર્થી કામદી હંમેશાં ‘કર્મ’નું બંધન થશે. કુદરતે તમને આ માટે જ સ્વતંત્ર બુદ્ધિ આપી છે. માનવીય સતરથી નીચેના જન્મ દારા તમને કુદરત માતા તરફથી ખૂબ અનુભવ આપવામાં આવ્યો છે. તે દારા બધી જ સંક્રાંતિમાં તે તમારા શિક્ષાકપદે રહી છે. તમારા આ માનવજીનમાં તમને સ્વતંત્ર બુદ્ધિ આપવામાં આવી છે અને તેને તમે કેમ વાપરો છો તેની કસોટી કરવાની છે. તમે નિયન્ત્ર સતર બુદ્ધિ - સ્વાર્થી રીત - પ્રમાણે વર્તને વહુ ‘કર્મ’નું સર્જન કરી શકો છો. અથવા ઉચ્ચતર બુદ્ધિ - પરોપકાર - દારા ‘કર્મ’નું સર્જન અટકાવી પજી શકો છો.

ઉચ્ચતમ સમજીઓ પ્રમાણે તમારે કોઈ ‘કર્મ’ હતાં જ નહિં અને તેથી પાછળાં કર્મને ભોગવવાની વિધિનો કોઈ પ્રશ્ન જ ન હતો. જે કર્મ કરે છે અને તે ‘કર્મ’ના પ્રત્યાધાતો સહન કરે છે તે તો તમારું મન જ છે. તમે નથી. તમે તો શુદ્ધ આત્મા છો. એક વાર મનને અનુભવ થાય કે ઈચ્ચર અંદર છે પછી વહુ કર્મ થતાં અટકી જાય છે. બધા કર્મ બળી જાય છે પજી જાય સુધી મનને શુદ્ધ આત્માનો અનુભવ થતો નથી ત્યાં સુધી તે કર્મ કર્પા કરે છે અને તેના પ્રત્યાધાતો તેને ભોગવવા પડે છે, કારણ કે હંસુતે કામનાદી મુક્તાનથી.

કામનાઓ તમારી પાસે કામ કરાવે છે. જ્યારે કામ થાય છે તારે હંમેશાં તેનો પ્રત્યાધાત હોય છે જ. એટથા માટે ભગવાન બુલે કહ્યું છે કે દરેક વસ્તુનું ખૂબ કારણ કામના છે. વહુ સ્પષ્ટતા કરતાં હું એમ કહું કે સ્વાર્થી કામનાઓ જ દરેક વસ્તુનું મૂળ કારણ છે. મનમાં કોઈ પજી કામના ન હોય તો મન જ ન હોય. મન પણ રણના ડગલા જેવું છે. બધા પણ એક પછી એક લઈ દૂર કરો તો પછી ડગલો રહેશે જ નહિં. આમ, મન ભૂત, વર્તમાન અને ભવિષ્યની ઈચ્છાઓ - કામનાઓની ગાંસરી સમાન છે.

કામનાઓવાનું મન અમદા-માયા છે. આપડનો કક્ષો મણા દોરામાંથી બનેલો હોય છે, તેમાંથી એક પછી એક એમ બધા દોરા બેંચી કાઢો તો આપડ રહેશે જ નહિં. ખુરથી લાકડાની બનેલી છે. તેના સાથે જદ્દા પાડી કઢા કરી નાખો તો ખરણી રહેશે નહિં. મન

આવું કામનાઓની ગાંધીજીએ છે. જો કામનાઓ નહિ હોય તો મન પણ નહિ હોય. તેને ‘મન અપાર્શ્વ થયું’ એબ કહેવામાં આવે છે. મન એટણું શાંત બની જ્ઞય છે કે તેમાં કોઈ ઈજ્ઞાઓ ઉદ્ઘલવતી નથી. ઈજ્ઞાઓ હોય છે જરી પણ તેઓ કાર્યક્રમ બની શકતી નથી. જો તમે મનની સ્વાર્થી કામનાઓને પોચો નહિ તો તેઓ ધીમે ધીમે શરીર જશે. બીજના લાભ માટેની કામનાઓ સ્વાર્થી કામનાઓને સર્જતી નથી પણ વૈયક્તિક કામનાઓ બીજું કામનાઓનું સતત સર્જન કરતી રહે છે. આ કામનાઓ મનને શાંત થવા દેતી નથી. જ્ઞયારે તમારી સ્વાર્થી કામનાઓ પૂર્ખું કરવામાં આવે ત્યારે તમે ગ્રૂપાની ધન બાજુ (+) પર ગ્રૂપો છો. તેને આપણે ઉત્સાહ કરીશું. જો તેમને પૂર્ખું કરવામાં ન આવે તો ઋષા બાજુ (-) ગ્રૂપો છો, તેને આપણે નિરૂત્સાહ કરીશું પણ કામનાઓ નિર્ઝામ હોય તો તમે પરિણામ અનુસાર ગ્રૂપાતા નહિ હો. તેનો કોઈ વાંધો પણ નથી પણ તે કે કંઈ કરતા હશો તેમાં સાદા આનંદ માણી શકશો.

તમારી જીતને મુક્ત કરો. દરેક વૈયક્તિક આસક્તિ તમને બાંધતી ગાંઠ સમાન છે. ફક્ત નિવિષ વસ્તુઓ સાથેની આસક્તિઓ સિવાય આ દુનિયામાં

તમારે કોઈ જ છોડવાનું નથી. તમારી પણ ત્યારે વસ્તુઓ હોય પણ તે તમને બાંધતી ન હોય જોઈએ. તેના તરફ તમારી આસક્તિ ન હોવી જોઈએ. તમને જરૂર હોય તે કરતો વધુ વસ્તુઓનો કઢી સંગ્રહ ન કરો. આમ કરશો તો તમારે તેમાની કોઈ વાપરવી, તેમને ક્યાં ચાખવી અને તેમને ડેવી હોતે ચાખવી ચાખવી વગેરે ગ્રસો તમારા મનની શાંતિને હશી લેશો. જો તમારા કાબાટમાં વાળાં કપડા હશે અને તમારે કપાંક ઊંબળમાં જવાનું થધું હશે ત્યારે તમારે કુંઝ પહેરણું તે નક્કી કરવામાં કલાકોનો બગાડ હશે, કરણ કે તમારે શું પહેરણું છે તે નક્કી કરી શકતા નથી પણ જો તમારી પણ એક કે બે વસ્તુઓ હોય તો તેમાની ગમે તે એક પહેરી તરત જ તૈપાર થવાય. તામિલ સંત તિરુવલ્લુવરે કહું છે : “તમે વસ્તુઓથી અનાસક્ત થશો તો તેની તમને કોઈ અસર થશો નહિ.” અસર કરનાર તો વસ્તુ નહિ પણ તેના પ્રત્યેની આસક્તિ છે. વસ્તુઓથી તમે જેથે જેથે વધુ અનાસક્ત થતા જશો, તમારી શાંત વધુ ને વધુ જળવાતી રહેશો. ઔછામાં ઔછી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરી જે વ્યક્તિ સાહું જવન જવેછે તે સાથા ચિત્તામુક્ત હોય છે.

□ ‘આતમની ઓળખ’માંથી સાભાર

‘કાંચી કામકોટી પીઠભૂ’ના શંકરાચાર્યજીનું મહાપ્રયાણ

પરમ ભાગવાદીય પૂજય શ્વોક પરમાત્માસરૂપ પૂજય શીચરકા કાંચી કામકોટી પીઠભૂના શંકરાચાર્ય શ્રીમતુ જીચેન્જ સરસ્વતીજીનું મહાપ્રયાણ કાજાણ સુદૂર ચતુર્દશીના, ૨૮-૨-૨૦૧૮ના રોજ કાંચીપુરમુખ ખાતે થયું.

તેમોની વય ૮૮ વર્ષની હતી. તેમો કાંચીમહના હલમા આચાર્ય હતા. છેલ્લા કેટલાક સમયવી તેમનું સ્વાર્થ નાદુરસ્ત હતું. તેમને શાસની તકદીન વધતાં હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા. જ્યાં તેમજે અતિમ સ્થાન દીપા હતા. તેમનું માગાચ ૧૮ જુલાઈ, ૧૯૮૫ના રોજ થયું હતું. તેમના સદ્ગુરુ પરમાચાર્ય શ્રીમતુ ચંદ્રોપર સ્વામીગલદારા તેમને ૨૨ માર્ચ ૧૯૮૪ના ઉત્તરાધિકારી દીપિત કરવામાં આવ્યા હતા.

તેમોશી શિવાનંદ આશ્રમ, અમદાવાદ ખાતે ૧૫ મે, ૨૦૧૦ના રોજ સાંજે પથાર્યા હતા. શ્રી શ્રી અદ્યલક્ષ્મી બવનનાં દ્યાનિં પછી શ્રી જિદ્દાનંદ ધ્યાન માદ્હિરમ્ભાન્યે તેમના વરદ હસ્તે પૂજય હો. મહત્વાર્થી પદ્માંશુ સાંદ્રેલનું ‘ગુરુ સેવા રસ્ન’ જિરુદ્ધ ચાયે સંભાન કરવામાં આવ્યું હતું. બીજા દિવસે એક જાહેર સભામાં તલકાલીન ગુજરાતા ગજરાના મુખ્યમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીને તેમોએ પૂજારું હતું, “તમો શિવાનંદ આશ્રમ ગયા છો? બહુ સરસ છે, અમો ગઈ કાઢે ગયા હતા. સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી તેમના ગુરજજનોની આફક જ આજીમનું સંચાલન કરે છે; જરૂર જશો.” નરેન્દ્રભાઈએ ઉત્તર આપતો કહેલું, “હું અધ્યોધું, પરેનર બહુ ખૂબ જ સરસ છું.”

અત્યારે ભાગીદાર સાંસ્કૃતિક વિયક્તિને ખૂબ મોટી ખોટ પડી છે. તેમના દિવિય આત્માને અનેકશાસ પ્રશ્ના.

કેં શાંતિ. - સંપાદક

પ્રભુની શોધમાં-૩

- ડૉ. શ્રી શરદબંદ લેખચર

ક્રીસ્ટબિલીના નિવાસસ્થાનમાં શ્રીધરના ઉપાસ્યદેવ હવે ભગવાન શ્રી રામકૃષ્ણ પરમહંસદેવ હતા. રામકૃષ્ણ અને શારદામણિનાં વિદ્રો પણ એ લઈ આવ્યો હતો અને પરંપરાગત પૂજા પણ હવે તો એમને જ ધરાવતો. મદાસના મૈલાપોરમાં આવેલા રામકૃષ્ણ મિશનમાં દર રવિવારે જતો અને શ્રી રામકૃષ્ણની સુર્તિ અંગેના મધુર સંસ્કૃત શ્લોકો બોલતો. સ્વામી વિવેકાનંદનાં ભલ્લુક્તા અન્નિ જેવાં પ્રખર જોગીલાં વ્યાખ્યાનોથી એનામાં આધ્યાત્મિક પ્રવાહોનો જોરદાર વિદ્યુત સંચાર થતો. વિવેકાનંદનું આધુનિક ભારતને હયમગાવી દેનારું આદ્ધ્વરાન્તો એના માટે જીશે રોજની ગીતા થઈ પડ્યું હતું.

રામકૃષ્ણના પરંદળી પારેલા સમન્વય યોગની સાથોસાથ શ્રી વૈતન્ય મહાપ્રભુના મધુર જીતોએ પણ હવે શ્રીધરને જેંગ્યો. એનાં માતા-પિતા તથા દાદા-વડાદા શ્રી માધવાચાર્યના પંથના અનુયાયી હોવાના લીધે એના માટે આ સ્વાભાવિક પણ હતું. મહાન વૈષ્ણવ જુરુ માપવે ઉડીપીમાં આઠ મહ સ્વાખ્ય હતા. શ્રી માધવના ઉત્તરાધીકારીઓએ છોસ્યેટાં ઉત્તરાધી મહ સ્વાખ્યો હતો. આ મહના પ્રમુખ ધર્માધીકારી પૂજયપાદ સ્વામી શ્રી સત્યધ્યાનતીર્થ શ્રીનિવાસરાવના પરિવારના કુલગુરુ હતા. તેઓ મહાન તપસ્વી, શાની અને શિદ્ધ હતા. એમના તપના પ્રભાવણે અને મા દેવીના ફૂલાબળે તેઓ હાથમાંથી કંકુ કાઢી ભક્તોમાં પ્રસાદીરૂપે વહેંચતા. તેઓ રાવજીના બેર પધારતા ત્યારે શ્રીધર પોતે એમની અંગત સેના કરીને તેમને અત્યંત સંતોષ આપતો અને પોતાની આધ્યાત્મિક પ્રગતિ માટે કુલગુરુના આશીર્વદ મેળવતો. સ્વામી સત્યધ્યાનતીર્થ શ્રીધરના શરીર પર શંખ અને ચક્રનાં ધૂદળાં ધૂંદી આપ્યાં હતાં.

એના વૈષ્ણવ-સંસ્કાર એને વैતન્ય ગૌડિયા મિશન તરફ દોરી ગયા. મદાસના ગૌડિયા મહામાં એ દર

અફવાડિયે જતો અને એ લોકોની ઉપાસના પદ્ધતિઓ નીરખતો. વૈષ્ણવપંથના પલિત્ર પુરુષોનાં ચરકોમાં એ માણંગ હડપત્ર પ્રશ્નામ પણ કરતો. ગૌડિયા મિશનની આ પ્રશ્નામપદ્ધતિ શ્રીધરના ફદ્યને ખૂલ ગમી ગઈ. છુવનના આધ્યાત્મિક વિકાસમાં નાતા એક અંદરોપનની અત્યંત આવર્ષકતા છે એ વાતનું એને ભાન થયું. પૂજયપાદ સ્વામી શ્રી નિવાનંદજી પણ આવી જ નાતા દાખવતા અને અંકારને ઓગાળવા માટે આ પ્રકારની નમસ્કાર-સાધના કરવાનું સૂચવતા. આધ્યાત્મિક સાધક માટે નાતા એ પ્રથમ ગુણ છે, આ દિવ્ય ગુણને વિકસાનતા રહેવાની ઉત્કટતા રહેવી જોઈએ. આમ ઉપર ઉપરથી જોતો આ પ્રકારની નમસ્કાર વિષિ એ સ્વામાન્ય નશની બાબત લાગે, પરંતુ શ્રીધર જેવા સાચા સાધક માટે તો ઉડો અર્થસૂચક આધ્યાત્મિક અલ્યાસનો નિષય બની ગયો.

આમ, નાની-મોટી બાબતોમાંથી પસાર થતો શ્રીધર પોતાની આધ્યાત્મિક વિદ્યા ગ્રાપ કરવામાં આગળ વધી રહ્યો હતો. સાથોસાથ ૧૯૭૪માં એ એની એસ.એસ.એલ.શ્રી.(આધ્યાત્મિક શાળાંત)ની પરીક્ષામાં પણ ઉતીર્ણ થયો. ત્યાર પછી આઈ.એ.માં ડિલિહાસ અને તર્કશાસ લઈને લોયોલા કોલેજમાં દાખલ થયો. બી.એ.માં ખાસ વિષય તરીકે એણે ડિલિહાસ અને અર્થશાસ રાખેલાં. કોલેજના ભજાતર દરઘ્યાન તો એ વધારે અંતર્મુખી અને ધ્યાનમજન થતો ગયો. રોજેરોજ સંતોનાં ચરિત્રો વાંચનામાં, છુવન અંગે વિતન-મનન કરવામાં અને આધ્યાત્મિક સાધન કરવામાં એ હિવસનો ખાસ્યો સમય વિતાવતો. એક બાજુ સાવી આધ્યાત્મિક ઊનાતિ સાધવાની સાથોસાથ પોતાનો શૈક્ષણિક અલ્યાસ પણ એ બાબત કરતો અને એણે ઈન્ટરની પરીક્ષામાં જીવલત કરેલ પણ મેળવી.

એની અતિમુખી, લગ્નભગ ગૂડ કહી શકાય રેવી જીવનપદ્ધતિના કારણે એની સામાજિક કે અન્ય કરણે કે જવાબદારીઓ પૂરી પાડવામાં કશી જ અંસ આવતી નહીં. સામાજિક પ્રવૃત્તિઓમાં એ સારો ઉત્તાહ પણ દાખવતો અને જીવન પ્રત્યે એની વાક મીતિ હોય તેનું દેખાતું. માથા પર જરણ ભજાનાં વાકડિયાં જીવણીઓ, એની ઊંચી કાપા પરનો લાંબો રેશમી જરણો, ચંપાવળી આબા સાથે ચમકતા એના ચહેરાનો નમજીઓ નકશો બધા જ સુમારેભાં લોકોનું ધ્યાન બેચવામાં હુંમેશાં કેન્દ્રસ્થાને રહેતો પણ આવો ફેશનેબદિ દેખાવ અને આધુનિક શૈક્ષણિક કારકીર્દી હોવા છતાં જીવન પ્રત્યેનો એનો દટ્ઠિકોણ હુંમેશાં આધ્યાત્મિક જ રહ્યો. ઘણી વખત પોતાના વર્જિમાં બેઠી હોય છતાં એ દૂર દૂર ચાલ્યો ગયો હોય તેમ ધ્યાનમન જણાતો. ઘણા લોકોની બાબતમાં બને છે તેમ બીજી હગલાબધ વિચારોની સાથે આવા ધર્મિક વિચારો પણ આવતા રહે અને જીપારે જરૂર પડે ત્યારે એના અંગે પણ કાંઈક કહી દેવાય તેનું આનું નહોતું. એના આત્મા માટે તો આધ્યાત્મિક વિચારો પૌણીક આહાર જ હતા. કલાકોના કલાકો સુધી એના પર એ વિતન-મનન કરતો અને પોતાની કિંદળીનાં મૂલ્યો તરીકે એમનું જતન કરી પોતાની હસ્તીના ગભરિયારમાં સંથરીને ચાખતો. પ્રસંગોપાત્ર, એની સંનેહા અને જીવનના મૂળભૂત ગ્રિન્ડાંતો બાબત કંચુ જ સુમારાન નહીં કરી લેવાની ભક્તમતા એના મિત્રોને ચહેરત કરી દેતી. દાખલા તરીકે એક વખત શિત્રો સાથે તત્ત્વજ્ઞાન અંગેની લારે જોશીલી રસીક ચર્ચા ચાલી રહી હતી ત્યારે અત્યાનક ની. આર, ચહેરતી તરફ કરીને શ્રીધર બોલી ઊઠ્યો : “આમાં ‘તુ’ અને ‘હું’નો તમે શું અર્થ કરો છો ? શરીર કે આત્મા ?” એકદમ ઊચ્ચ સાદ થીમા પરી ગયા અને સંનાટો છાવાઈ ગયો. જે છોકરાઓ ઉછીના-ઉધાર લીધેલા અને અધ્યક્ષચાર સમજીયેલા સિદ્ધાંતો અંગે ઉપલબ્ધ ગરભાગરમ ચર્ચા કરી રહ્યા હતા તે એકદમ ચૂપ થઈ ગયા અને શ્રીધરના આ શોંત પણ ગંભીર ગ્રસ્યાનો શું જવાબ આપવો તે અંગે નિરુત્તર બની ગયા.

લોયોદ્ય કોણેજમાં એ જિસ્ટી ધર્મના વાક સંપર્કમાં આવ્યો. પવિત્ર બાઈબલે એના પર ઊરી અસર પાડી. ઓમસ એ. કેમ્પિસનું ‘બ્રિસ્ટાનું અનુકરણ’ (ગુજરાતીના લાંબી જિસ્ટી પર્મિશને પણ એના જિસ્ટી પર અગ્રીટ અસર કરી. નખલંબ પરના માણન બાહીદાનમાંથી એને દીનનું જિયારા માટે મરી ફીટવાનો અને શાશ્વત પરમેશ્વર માટે જ જીવનાનો સંદેશો મળ્યો. અપસીશીના સંત કાન્સિસ ઈશ્વરનાં બધાં જ સર્જન તરફની, ખાસ કરીને નિર્દોષ પણુ-પંખી તરફની, અપાર કરુણા માટે જાહીતા છે. તેમજે શ્રીધર પર એની જગરદસ્ત ભૂરકી નાખીકે એ પવિત્ર સંતના આત્મા સાથે તે તદ્વપત્તા અનુભવવા લાગ્યો. સંત કાન્સિસની આ પ્રાર્થનાતો એના માટે લગ્નભગ ગુરુમંત્ર જોવી થઈ પડી :

“શાંતિનું વાદ્ય બનાવ મને,
પ્રભુ, શાંતિનું વાદ્ય બનાવ મને
હોય તિરસ્કાર ત્યાં કરું નેહ
શાય હુમલો તો જગ્યા કરું હું;
હોય જ્યાં લોહ, અલોહ કરું,
શાય જ્યાં ભૂલ ત્યાં સાર્ય કરું.
હોય સંહિત ત્યાં વિચાસ,
શોર નિરચામાં કરું હું આશ,
હો અંધપર ત્યાં પ્રકાશ,
કુઃખનો કરું હું દ્વાસ
હે દિવ્ય સ્વાગી !

આશાસન માગું નહીં, પણ આપતો રહ્યું,
લોકો મને સમજે તેમન ઈચ્છાનું તેઓને હું સમજું,
મને ચાહે તો લાલે પણ હું તો તેમને જરૂર આહું;
આપવાણી જ મળે છે, માફ કરવાણી જ માફી મળે છે,
અન્ય કાઢે મુત્યુને વધારું કરવાણી જ અમરતવ
પમાય છે.”

પાછુલથી તો એના પૂજ્યપાદ ગુરુ શિવાનંદની લાલ વિશ્વપાર્વતીના સાથે આ પ્રાર્થના એકાધાર થતી જતી અનુભવી. આધ્યાત્મિક જગતમાં એ પોતાને સોગે સો ટકા છિદ્ર અને સાથોસાથ સોગે સો ટકા જિસ્ટી પણ ગજતો.

લોયોલા કોંગ્રેઝના અભ્યાસ દરમયાન શીધર શાંત, પ્રસન્ન અને વિનોહી વક્તિ તરીકે પોતાની ભાત પાડતો. એની આધ્યાત્મિક જ્ઞાગૃતિ એ કોઈ શાંકિક આવેગનો ઊભરો કે શાંકિક ગલબાદિયાં નહોતાં. એના વ્યક્તિત્વના અસ્થુમાં વજાઈ ચૂકેલી એ સ્વર્ણ નિષ્ઠા હતી. એના કારણે કોઈ જીપ્રકારનું અસ્થુલબન પ્રયત્ન થતું નહોતું. પોતે આધ્યાત્મિક સાધનામાં લાગ્યો એટલે પછી શારીરિક સાધના ભૂલી ગયો તેણું એનું નહોતું. એ બરાબર સમજતો હતો કે સ્વર્ણ વિત્ત માટે સ્વર્ણ, સુદૃઢ શરીરની પજી એટલી જ જરૂર છે. રસ પડે તેવી બાબત તો એ છે કે આ આધ્યાત્મિક જીવન-સાધકને ક્રિબલ્ફિ ડિકેટ કલબ સ્વાપવાની હોંશ પજી હતી અને સાથીસાથ એની ગ્રેવડ પજી હતી. મદાસના પોતાના નિવાસસ્થાનના નામ પરથી આ કલબનું નામ પાડવામાં આવ્યું હતું. કલબના સત્યો ભારે નિયમિત ખેલાડી હતા. બધું છોડી દઈને શિવાનંદ આશ્રમના સુભ્ય વધા પછી પજી ડિકેટ રમવાનું એમને અધ્યોય્ય નહોતું લાગતું. તે એક કુશળ તરદેશ્યે પજી હતો અને મનોહર વિલાસના આંગણામાં આવેલા તણાવમાં લાંબા વખત સુધી તર્ફ કરવામાં એને અનેરો આનંદ આવતો. અરે જ એ ભર્યું-ભર્યું જીવન જીવતો હતો. સમી સાંજે એ ડિકેટ રમતો તો બીજી બાજુ સવારે એ યોગાસનો કરતો.

આ શારીરિક અને આધ્યાત્મિક સાધના ઉપરાંત ધાર્મિક આગ્યારવિચાર અંગેના કેટલાક પાયાના જુદ્ધો વિકલ્પાવવા અંગે પજી શીધર જીગ્રત હતો. આમ, એના વ્યક્તિત્વમાં ઉમદાપજું, કુલીનતા, નિષ્ટ્યઃકૃતા અને અનુરૂપા નિખરી ઊદ્ઘાન. એ હંમેશાં દલિત, પીડિત, શોષિત, દીન-હુઅયારાની સેવા કરવાની તક શોધ્યા કરતો. એની આ સેવા તથા કરુણાની ભાવનામાં અભોલ પશુ-પણ્ણી પજી આવી જતાં હતાં. આ જ દિવસોમાં ‘પાડેશી’ અને ‘અધ્યુત કન્યા’ નામની બે ફિલ્મો એના જોવામાં આવી. એની એના વિત્ત પર ભારે ઊરી અસર પડી. ‘પાડેશી’ના અંતમાં, જ્યારે ઝૂલી ગયેલા બે હિન્કુ-

મુસલમાન પાડેશીનાં મહદાંને લોકે પાણીમાંથી બનાર કાઢી આવે છે ત્યારે એમના લાય એકબીજી સાથે પરોવાયેલા જોઈ એ આખો ને આખો હયમળી ઉદે છે. ‘અધ્યુત કન્યા’માં એક એવી નારીનું વિતરણ છે, જે પોતાના બાળપણના બે બ્રાન્થા અને હરિજન દોસ્તો માટે પોતાનો જીવ સમર્પે છે. આ બે ચિત્રપદોએ નાનકડા શીધરના વિત્તમાં એવી ભાવના સિદ્ધ કરી કે મુસલમાનો પોતાના દેશબંધુ છે અને હરિજન પોતાનાં જ સ્વજન છે. આ જ દિવસો દરમયાન માયબાપુરના રામકૃષ્ણ મિશનની પુવા પાંખના એક સલ્યુટ તરીકે એણે નિઃસ્વાર્થ સેવાઓ પજી આપી. ગ્રત્યેક ચેતનવંતા જીવ માટે ગ્રેમ અને સેવાની ભાવના એ એના માટે જન્મજીત હોય તેવી એક સ્વયંસ્કર્ષ અને કાયમી વૃત્તિ બની ગઈ હતી. સર્વેમાં જે કેવળ આત્માને જ નીરખે છે તેનો મારા-તારાનો લેદ છૂટી જ્યા છે અને તેથી એ સહુ કોઈમાં ભગવાનની જ વિગાટ સ્વરૂપે સેવા કરે છે. કરતાપીતિયાની કેરખાલા સરી ગયેલા ઝૂતરાની સેવા એ તો એનો નિત્યક્રમ બની ગયો હતો. એક વખત તો શીતળાના એક દર્દીની એજે લાંબા વખત સુધી સેવા કરી અને પરિણામે એનો ચેપ એને પજી લાગી ગયો પજી તેણી કોઈ પસ્તાવા કે ભયનું તો નામોનિશાન નહોતું, જલકે અદ્ભુ ઉત્સાહભેર પોતાનું સેવકાર્ય એણે ચાલુ રાખ્યું. હેતુ અને ગ્રેરાણ સંદર્તર નિઃસ્વાર્થ, નિરપેક્ષ હોવાના દીરે ગમે તેટલી આફસ્ટો વિતરી આવેતો પજી તેથી એનો ઉત્સાહ કદીય ઓસર્પો નહીં. હવે તો કાધર ડેમિયનની જેમ શીધરનું જીવન પજી સર્વપીત થઈ ગયું હતું અને એની સેવાઓ જગતે જેમના રોટલા અને આશ્રમ છીનવી લીધા છે તેવા તરછોડેયેલા અભાગિયા કરતાપીતિયા માટે અકબંધ થઈ ગઈ હતી. એના ગુરુ સ્વામી શિવાનંદની જેમ, આવી લાંબા કાળ સુધી સતત ચાલુ રહેલી નિઃસ્વાર્થ સેવાએ જ એને સાચો વેદાતી જનાવી દીધો હતો. સંચાસી તો ત્યાર પજી વજ્ઞા વખતે તેઓ થયા. □ ‘કરુણાસ્ત્રાગર વિદાનંહ’માંથી સાખાર

સાચા ત્યાગની ભલૂકતી જવાણા

- શ્રી સ્વામી ચિદાનંદજી

સ્વામીજીના ત્યાગ, વૈગાખ્યની તુલના કરી વઈ શકરો નહીં. આ, સેવાભાવના પક્ષ એટલી પ્રભળ છે કે બાકીની બધી જ પોણ્યતાઓ આ સાચા ત્યાગ સારે કિક્કી(મંદ) પડી જાય છે. તેમનો ત્યાગ અદિતીય છે. તેમનો આ આદર્શ સાધક માટે સદા-સર્વદા અમૃત્યુની પ્રેરણનો શોંગ છે. કૃપારે તેમના પૂર્વભાગની પૃથ્વીભૂમિ-નેપથને જોઈએ, તો તેમના જીવનની અસામારક ઘટના અર્થાત્ આધ્યાત્મિક રૂપાંતરક અને સંન્યસ્ત વૃત્તિની આદર્શસંક્ષય થઈ ઉંઠે છે.

એક ડોક્ટર અને સમાજ સેવકના રૂપમાં સ્વામીજીને આવા ત્યાગ તથા આત્મસાધાત્કારના વિષયમાં કદી વિચાર્યું પક્ષ નહીં હોય. એક અમદાવાદી સંન્યાસી થોડા દિવસો (મહાયામાં) તેમની પાસે રોકાયો હતો. તે માંદી પડી ગયો. સ્વામીજીને તેના સુખદ સ્વાસ્થ્ય માટે એટલા ભાવ અને પ્રેમદી તેની સેવા કરી કે તે સાધુ તેમના કુરુક્ષાસભાર વ્યવહારથી મુગ્ધ થઈ ગયો. તેની પાણે રાખેલાં વેદાંતનાં થોડાં પુસ્તકો હતાં; બધું જ સંભાળીને રાખ્યાં હતાં. તે આ પુસ્તકોને હંમેશાં સંતપ્તીને રાખતો હતો અને કોઈને પક્ષ આપવા માટે કોઈ સંજોગોમાં તૈયાર ન હતો. તેમાંથી તેજો એક સૌલી શ્રેષ્ઠ પુસ્તક થોધીને સ્વામીજીને બેટ આપ્યું. તે સ્વામી સંચિદાનંદ રચિત “જીવભાગ અનુક્યમુ” પુસ્તક હતું.

આ પુસ્તકે સ્વામીજીની સુપ્ત આધ્યાત્મિક ચેતનાને પ્રજ્વલિત-જ્ઞાગૃત કરી દીધી અને તેમની પ્રવૃત્તિ ઈશ્વરોન્યુભી થઈ ગઈ. ત્યારાથાદ તેમજો અનેક ગ્રંથોનું અધ્યયન કર્યું; જેમાં સ્વામી રામતીર્થનું સાહિત્ય, સ્વામી વિવેકાનંદનું સાહિત્ય વગેરે મુજબ હતાં. આધ્યાત્મિક જીવનની સત્યતા અને મહત્તમાનું જ્ઞાન થવાથી સ્વામીજી આ દિશામાં વધુ ઊડાણાની તીવ્રતાથી શોષ કરવા લાગ્યા. આ નવા પ્રકારના જીવનમાં એટલી જ પૂર્ણતા હતી કે એટલી તેમના વિદેશીતથક તથા લોકસેવકના જીવનમાં હતી.

તીવ્ર વૈરાઘ્યની જવાણા તેમની અંદર એવી ભડકી ઉઠી કે પૂર્વભાગનું તેમનું તથીબી જીવન એટલું બધું બંધન-સ્વરૂપ પ્રતીત થવા લાયું કે જેની તીવ્રતાને કારણે તેમજો તેમનું પોતાનું સમૃદ્ધ સુખમય પ્રભાવશાળી તથા લોકપ્રિય તથીબી જીવન એકાબોક છોડી દીધું. તેના માટે લોકોને આશર્ય થાય છે. તેમનો મુકુ સ્વભાવ આકર્ષક વ્યક્તિત્વ તથા કર્મક જીવનનો ત્યાંના લોકો ઉપર એટલો બધો પ્રભાવ હતો કે તેઓ તે પ્રદેશમાં માનો કે રાક્ષિસ્ત સ્વરૂપ બની ગયા હતા. જો તેમજો રેલમાં ચાંચા કરવી હોય, તો રેલ કર્મચારીઓ પોતાના વધાલા ડોક્ટર માટે રેલને રોકી દેતા. જો તેમને સ્વીમરમાં જવાનું હોય અને હોસ્પિટલમાંથી આવતાં જો થોડું મોકું થાય તેમ હોય તો સિંગપુર જવાની સ્વીમર (આગાંગો) તેમને લીધા વગર જતી નહીં. બેંકોમાં તો રવિવારે રજી હોય, છતાં અપવાદ રૂપ ખૂબ જ સુવિધા થાયે જાન થઈ જતું. આ બધું જન્માન, પ્રભાવ સંપન્નતા, લોકપ્રિયતા વગેરે તેમની દર્શિયાં એટલાં બધાં તો તુચ્છ થઈ જાયાં કે તે બધાંનો તેમજો તથા પ્રભાવની જેમ ત્યાં કરી દીધો.

તે જ મહાન અનાર સર્વ સુખી-સંપન્ન, સમૃદ્ધ ડોક્ટરને એક સાધારક તીર્થયાત્રીના રૂપમાં પોતાની આ પ્રવિત્રતમ ધરતી ઉપર આક્ષિયક એકલો અટૂલો ધૂળલી ભરેલા માર્ગો ઉપર અમદા કરતો, અનેત લોકનો પાત્રી બનતો જોવામાં આવ્યો. જે પુરુષ હજુ થોડા જ દિવસો પૂર્વે એક વૈભવશાળી પરિવારનો નબીરો હતો, જ્યાં હંમેશાં મહેમાનોની અવરજનયર બની જ રહેતી, હવે તેની પાસે એક કેવળ માત્ર દંડ, એક સિલાપાત્ર તથા દેષ પર વિટિનું એક માત્ર સાહુ વગ જ તેમની પૂર્ણ હતા.

સ્વામીજી સારા પહેરવેશ અને સૌદર્યના પ્રેમી હતા. અનેક પ્રકારના કીમતી કપડાં, શર્ટ, પેન્ટ, કોટ વગેરેથી તેમની પેટીઓ-કણાઓ અને ઓરડાઓ ભરેલા

રહેતા હતા. તે જ વ્યક્તિ હવે તેની અંદર ધ્યકૃતી તીવ્ર વૈરાગ્યની જવાળાના કારણે ખનનો સ્પર્શ પણ કરતી ન હતી. આપજાને તેમના જીવનમાંથી બબર પડે છે કે તેમને અલગ અલગ પ્રકારની વેશભૂષા તથા આભૂષણો (ધરેણા) એટલાં બધાં પ્રેર હતાં કે તેઓ અલગ અલગ રેલથી જરેલી વાઈએ અને વિલિંગ નમૂનાની વારિયાએ-ચેન વગેરેનો સંગ્રહ કરીને રાખતા હતા.

સુભ્યતા અને સંસ્કૃતિ સંબંધિત કોઈ પણ સુંદર વસ્તુ આ કલાપ્રીય વ્યક્તિને બજજીબનીથી પોતાના તરફ આકર્ષિત કરી લેતી હતી તેને તેનો જરૂર છે કે નહીં તે બાબત ઉપર ધ્યાન આપ્યા વગર ચાંપી લેતા હતા. આવી ભેગી કરેલી વસ્તુઓમાં કેટલાંક હાર્મોનિયમ, નજી સુંદર ગ્રામોફોન અને બિલ્ડિંગ નવાં જ ટાઈપગ્યાર્ટર મારીન પણ હતાં. આચીન સમયના ગોપીયાંદ અને ચાજુદુમાર સિદ્ધાર્થના આદરની જેમ જ સ્વામીજીને આ બધા જ વૈભવનો તજાખલાની જેમ ત્યાગ કર્યો અને તીવ્ર ત્યાગ તથા વૈરાગ્યના બજીનાથી પરિપૂર્ણ પરમાત્મા આક્રિત બિશુદ્ધાનું જીવન ગ્રહણ કર્યું.

જ્યારે આજના સમયના નિવૃત્તિમાર્ગને અંગીકાર કરનારા નેનું ટકા સાધકીની અસફળતાનું એકમાત્ર કારણ તેમનો અધૂરો ત્યાગ અને સંશય-યુક્ત વૈરાગ્ય છે. સાધક વિગત પ્રેમ-સંબંધો, મધુર સ્મૃતિઓ તથા ઈચ્છાઓને સમુણગી નાદ નથી કરી શકતો. માટે જ કેટલાંએ વર્ષો સુધી સંન્યાસી જીવન વ્યતીત કર્યા પછી પણ આચા અર્થાં તેમનો પૂર્ણ સંન્યાસ અને વિરક્તિ ન હોવાના કારણે નિર્ઝિયતા અને એકાકીપણું જ હાથમાં રહી જાય છે. આમ થવાથી મન અકારણ તુલ્સાઓ અને નિરાશાઓથી ભરાઈ જાય છે. આવા સાધકોએ સ્વામીજીના ઉત્કૃષ્ટ વૈરાગ્યના આદરનો બોધ લઈને તે પ્રમાણે જીવન ઘડવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

અસ્વિર અને વિચિત્રતાથી સાધકો માટે આ એક અંદર રહેલી વિશ્વા છે. અનિશ્ચિત મનથી જીવનમાં આવા મહત્વપૂર્ણ માર્ગને અપનાવવાથી સાધકને ન તો આધ્યાત્મિક જીવનમાં કે ન કોઈ ભૌતિક જીવનમાં

સફળતા મળે છે. એ નૌકા ઉપર સવાર યાત્રી માત્ર નિરાશાના સમુદ્રમાં જ બોધાં ખાચે. સાધારણ લોડિક વ્યવહારમાં પણ જો કોઈ દુર્વ્યસ્તનમાં જે તેમને ગુલામ બનાવી બે છે - છુટકરો મેળવવા માટે અથવા દુર્વ્યસ્તનોનો સમૂળ નાશ કરવા માટે નિશ્ચયાત્મક બુદ્ધિયિ નિર્ણય લેવાની જરૂરિયાત છે.

સ્વાનુભવના આખારે જ સ્વામીજી સાધકોને ઉદ્ભોદિત કરતાં કહે છે કે - “દ્ધ નિશ્ચય અને દ્ધ સંકલ્પથી કામ કરો. એક વાર નિવૃત્તિમાર્ગનો સ્વીકાર કર્યા પછી પાણું કરીને સંસાર તરફ ક્ષયારેય મોહું ન ફેરનો. સાહસથી કામ કરો, બુદ્ધિને સ્થિર રાખો, જીવનના નક્કી કરેલા લક્ષ્ય તરફ ધ્યાન આપો, વિચિત્રતા ન વર્દી જાઓ. શું તમે શરીર અને જીવન સાથેનાં તમામ પ્રકારનાં સ્વમાનનો ત્યાગ કરવા માટે તૈયાર છો? તો જ તમે નિવૃત્તિમાર્ગ અને સંન્યાસમાં દીક્ષિત થઈ શકો છો. ધીર, સહનસીલતા અને દ્ધ સંકલ્પશક્તિ સંપન્ન સાધક જ આ માર્ગ ચાલી શકે છે, જેમ કે બધા વિચારે છે, આ કુઠી કુલોની સેજ નથી, કાંઠાની વાડ છે. આ માર્ગ અગ્રાક્રિત મુખેલીઓએ ભરપૂર છે. શું તમે કોઈ પણ મૂલ્યે સંન્યાસ લેવાનો દ્ધ સંકલ્પ કર્યો છે? શું તમે તમાર્યાં બધાં સગંસંબંધીઓ સાથે સંબંધ તોડી શકો છો? આ વાતને ઉડિશી વિચારો, ચિંતન કરો.”

સ્વામીજી કરીથી કહે છે - “લિંગસ્થી કેટલાક સમય માટે વિચાર કર્યાબાદ જ નિશ્ચય કરો. ત્યારે જ તમો અંતિમ નિર્ઝિય લેવા માટે યોગ્ય બની શકો છો. ત્યારબાદ સત્તવને તે નિર્ઝિયને અમલમાં લાવો. હવે સુભ્યતા બરબાદ ન કરો; આ નિર્ઝિયને સાર્થક કરો. ત્યારે જ સફળતા તમારાં ચરણ ચૂભશો. આ અજ્ઞાતોથી વિચારને કદી પણ ન ભૂલો. કે દ્ધ સંકલ્પ જ વિતાનાં બંધન કાપી શકે છે.”

જે નિલખિતાથી તેમણે જીતે આ બ્રંહિનું ભેદન કર્યું છે, તેની સ્પષ્ટતાની હવે કોઈ આવસ્થકતા જ નથી. અહીં એટલું જ કહેવાનું પર્યાપ્ત થશે કે તેમનું આધ્યાત્મિક પરિવર્તન, “મરીને જીવો”ની કહેવતને ચરિતાર્થ કરેશે. □ પ્રકાશપુંજીથી સાભાર

પ્રેમ રટાળ દાન પાયો

- શ્રીમતી રૂપા મજુમદાર

એક મંદિર પાસે એક લિખુક વર્ષો સુધી લિખા માગતો રહ્યો. એક દિવસ તેનું મૂલ્ય થયું. મંદિરના લક્ઝોને તેને તે કે સ્થાન પર બેસીને લિખા માગતો હતો ત્યાં જ ખાડો ખોદીને દફનાવવાનું નક્કી કર્યું. ત્યાં ખાડો ખોદ્યાં ચોડ્યા જ નીચે જતાં હીરા-રના- જીવેરાત ભરેલો ચરુ પ્રાપ્ત થયો ત્યારે સૌને એ લિખારીને છસ્તું આવ્યું કે ધનના ઠગલા ઉપર બેસીને આ લિખુક આખી જિંદગી લીખ માગતો રહ્યો. જો તેને આ વાતની જાબર હોત તો તે ચાજાની જેમ જીવ્યો હોત અને બીજાને લિખા આપતો હોતો! આ લિખુક કોણ? આ લિખુક અન્ય કોઈ નહીં, આપણે જ છીએ. પરમાત્માએ આપણાને આખૂરુ પ્રેમ, સુખ, શાંતિ-સમૃદ્ધિનો ખજનો આઘ્યો છે, છતાં એ ખજનાથી અજ્ઞાત આપણે સૌ બીજા પાસે તેની અપેક્ષા રાખીએ છીએ. આપણા સૌના લાથમાં લિખુકની જેમ વાડકો છે. સવાલ એટલો જ છે કે કોઈના લાથમાં મોટે વાડકો છે, કોઈના લાથમાં નાનો વાડકો છે. હવે આપણે આપણા અંતઃકરણાં ડેક્ઝિયુન્ટ કરીએ અને આપણી જ અંદર પરબાયેલ પરમાત્માની આ આપાર કુરુણાને જાણીએ. આ પ્રેમરૂપી રલને શોધી કાઢીએ અને ઈર્ઝા, દેખ, જિરસ્કાર, ધૂષા, નિદ્રા, કોષ, અહંકારથી પર થઈ જાગ્રત્તાપૂર્વક પ્રેમ સૌભાગ્યથીએ.

જીવનનો આનંદ જ છે - પ્રેમ કરવાનો આનંદ, આપવાનો આનંદ, સેવાનો આનંદ. આપણી પ્રેમની વ્યાખ્યા ખૂબ છીછરી છે. જો પ્રેમનો વાસ્તવિક અર્થ સમજાવો છો તો આપણે સફુરુદેવ સ્વામી શિવાનંદજી મહારાજનું જીવનદર્શિન કર્યું જ પડ્યો. એમના વ્યક્તિત્વમાંથી પ્રેમની ખારામો છૂટતી હતી. તેઓ મસ્તકથી ચરણો સુધી માત્ર કદય જ હતા. તેઓ ભાવુક કદ્યારેય નહોતા, પ્રેમસ્તરૂપ હતા. ગુરુદેવ સમજ લિખના

કશકણમાં પ્રલુનાં દર્શિન કરતા હતા અને માટે જ લોકો તેમને 'Heart of Love' કહેતા હતા. સામાન્ય રીતે સંતોને સંસારી માઙસોના પ્રસ્નોમાં જાંબો રસ હોતો નથી, જ્યારે ગુરુદેવ સામાન્યમાં સામાન્ય વ્યક્તિની મુશ્કેલી-નાકલીને પણ ખાનથી સાંબળતા અને તેમને વ્યવહારિક ચાંદે આધ્યાત્મિક માર્ગ સમાપ્તાન લાવી આપતા. હજી તે પ્રસ્ન એક કાખુક વકીલનો હોય કે રૂપજીવિનીનો હોય, નોકરી વબરની ગરીબ વ્યક્તિનો હોય કે પરસ્ની સાધેના સંબંધના કારણે ત્યજાયેલી અનેક બાબકોની ભાતાનો હોય. એક ઉમરલાયક અપરિણિત પુત્રીના પિતાની વેદના હોય કે ભયંકર રોગથી પીડાતા પતિની પત્નીની વેદના હોય, નિઃસેતાન દુપ્તિની વેદના હોય કે લઘુ વગર ગલ્વિતી બનેલી ચુંબતીની વેદના હોય, તેને ગુરુદેવ ખૂબ સારી રીતે સમજ શકતા અને તેનો સારામાં સારો ઉકેલ લાવી આપતા તેનું એકમાત્ર કારણ તેમને સૌ માટે અન્યંત પ્રેમ હતો. આ કારણથી સંસારી લોકોને ગુરુદેવ માટે ખૂબ જ પ્રેમ હતો. કક્ત સંસારીઓ જ નહીં, પરંતુ સંત-મધ્યાત્માઓ પણ તેમને કદયપૂર્વક ચાહતા હતા. પૂજય શ્રી સાયિ વાસવાળીખાંએ તો જુરુદેવને એક પત્રમાં લઘું હતું : 'તમે મને વારંવાર યાદ આવો છો. તમે ધારો છો તે કરતાં અનેકગણો હું તમને પ્રેમ કરું છું અને જ્યારે હું આપનો વિચાર કરું છું ત્યારે સ્વર્ગમાંથી દેવતાઓ જિતારીને તમારી આજુઆજુ કરી રહ્યા હોય તેનું લાગે છે ત્યારે માર્ગ કદયમાં પ્રેમનો કુવારો જિડવા માટે છે. માર્ગ કદયવીલાના તાર ઉપર પ્રાર્થના ગુંજ જિઠે છે : 'પથારો ! પિય ! પથારો, માર્ગ કદયમંદિરમાં અને મને તમાર્ગ ચરણકમળનો સ્પર્શ કરવા હો, પરિન મધુર પ્રેમમાં.' ગુરુદેવ કહેતા, 'પ્રેમ એ મેળવવાની કે બદલો કરવાની

નહીં પણ આપવાની વસ્તુ છે. શુદ્ધ પ્રેમનો સાર છે -
બીજાના ભલા માટે સહન કરો અને પોતાના સુખ કરતાં
બીજાઓના સુખને અગ્રતા આપો.' ગુરુદેવ જ્યારે
પૂર્વભાગમાં ડેક્કર હતા ત્યારે પણ કોઈ પણ માણસને
મદદ કર્યા પછી પોતાના અંતરાત્માને પૂછતા, 'માચથી
જેટલું બને તેટલું મેં કર્યું છે ખરું? તે પછી તેમાં કચારા છે?'
શ્વવનના છેલ્દા શાસ સુધી તેઓ આપણનો પોતાની જતને
પૂછતા રહ્યા હોય. પ્રેમની કેવી લિંગ સ્વભાવિત?

એક વખત એક યુવાન ગુરુદેવ પાસે આવ્યો. તેણે
ગુરુદેવને કહ્યું, 'મારે ભગવાનના દર્શાન કરવા છે. તમે
મને કરાવશો?' ગુરુદેવ તેને પૂછ્યું, 'બેટા, તું તારાં
માતા-પિતાને પ્રેમ કરે છે?' યુવાને કહ્યું, 'ના.' ગુરુદેવ
પૂછ્યું, 'તું તારાં ભાઈ-બહેનને પ્રેમ કરે છે?' યુવાને કહ્યું,
'ના.' ગુરુદેવ પૂછ્યું, 'તું તારાં મિત્રોને ચાહે છે?' યુવાને
કહ્યું, 'ના.' ગુરુદેવ ધીરેથી પૂછ્યું, 'તું તો યુવાન છે. તું
કોઈ છોકરીને ચાહે છે?' યુવાને કહ્યું, 'ના. સ્વામીજી. મને
કોઈ માટે પ્રેમ નથી. હું મુક્ત છું. તમે મને ભગવાનના
દર્શાન કરાવો.' ગુરુદેવ કહ્યું, 'બેટા, તું ઘરે પાછો જી.
પહેલાં બધાને પ્રેમ કરતાં હીએ પછી મારી પાસે આવજે,
કરાણ કે તું જે હીએ છે એ રહ્યો અહીંથી તો શરૂ થાપ છે. તું
જે રહ્યે ચાહ્યો જ નથી તો હું તને આગામી કેવી રીતે લઈ
જઈશ? પ્રેમ એ જ પરમાત્મા છે. તારે બધાને ચાહુવાનો
પ્રગતન કરવો જોઈએ. જેઓ તમને સંપૂર્ણપણે પ્રતિકૂળ
હોય તેવા લોકોની વચ્ચે પણ તમારે જવલું, ક્રમ કરવું
અને તેમને પ્રેમ કરવો જોઈએ, ત્યારે જ તમે આધ્યાત્મિક
પ્રગતિ સાથી શક્યો, ત્યારે જ તમારું ફદ્ય ભગવાનના
દર્શાન માટે તૈયાર થશો.'

આપણે ખૂબ ધનાદ્ય હોઈએ, સુખ-સંપત્તિ
અગાધિત હોય, માલ-મિલકત પુરુષ હોય, પરંતુ
આપણા જીવનમાં પ્રેમનો અભાવ હોય, બધા માટે
ફરિયાદ, તિરસ્કાર, ધૃષ્ણા અને નિધાનો ભાવ રહેતો હોય
તો એ જીવનની અત્યંત પીડાકારક સ્વભાવ છે. વિકાર

વિકારથી નહીં, પ્રેમથી શર્મે. આપણે દૂધના વાસ્ત્વમાં
ખાંડ નાખીએ પણ તેને ભલાવીએ નહીં તો દૂધ સ્વાદિષ્ટ
નહીં બને, તે જ પ્રમાણે પ્રેમ વગર જીવન સ્વાદિષ્ટ નહીં
બને. આપણે સુંદર સ્વભાવનું મૂર્તિમંત સ્વરૂપ બનીએ,
માતા-પિતાને પ્રેમ કરીએ, જુને ચાહીએ. બધા સંતો
અને શાન્તિપુરુષોને ચાહીએ. આપણાથી જે નીચલી
કશાના છે તેમને પ્રેમ કરીએ. પૂણીને, કુદરતને,
વૃશ્ણીને, પંખીઓને ઓછામાં ઓછું કષ આપીને પ્રેમથી
અવતા શીખીએ. મૃકૃતિના દરેક સર્જન સાથે મૈની
કેળવી પ્રેમ કરીએ. વિના કારક સુંદર પુષ્પ અને છોડનો
નાશ ન કરીએ. પછી જુઓ આપણું જીવન કેવું સમૃદ્ધ
અને ઉપયોગી નીવડે છે? આપણે પૂર્ણ અને સભર
વિદગ્ધ પામીશું. ઈશ્વાવાસ્યમિહ સર્વ! બ્રહ્માંડનો દરેક
અષ્ટું ભગવાનના ચેતનાથી પદકી રહ્યો છે, પરમાત્મા
પ્રેમસ્વરૂપ છે. પ્રેમમાથી આ જગત બન્યું છે, પ્રેમમાં એ
અસ્તિત્વ પરાવે છે અને છેલ્દે પ્રેમમાં જ લય પામરો.
માટે જ પ્રેમથી બોલો, પ્રેમથી વર્તો, પ્રેમથી સેવા કરો.
પ્રેમ રસ્થને નહીં બનાવી શકે છે, પ્રેમ કાજને સદી બનાવી
શકે છે.

ગુરુકૃપાથી આપણે પ્રેમથી ફદ્યમાં સત્યનો
પ્રકાશ પ્રગટાવીએ અને આ પ્રકાશ દરેકના ફદ્યમાં
સ્થાપનાનો આદર્શ બનાવીએ. આપણા સ્વભાવની
અભાવ મધુરપ જાગ્રતી રાખીએ અને ગમે તે સંજોગોમાં
પુશ રહેવાનું થ્યે જનાવીએ. પછી જ આપણે પ્રગંડ
આધ્યાત્મિક અતઃશક્તિ પ્રાપ્ત કરી શકીશું અને આપણું
ફદ્ય અમર આત્માનો સાક્ષાત્કાર કરવા માટે વિસ્તૃત
થશે. આપણા ફદ્યમંદિરમાં અખિલ વિશ્વના રાજ
એવા ભગવાનને સંજ્ઞારવા માટે તિરસ્કાર-નફરતના
કંઠા અને ઝડાઓને દૂર કરીએ અને ફદ્યોધાનમાં
તેમના સ્વાગતની તૈયારીના આપણા પ્રગતન સંકળ
નીવડે એવી ગુરુદેવને પ્રાર્થના.

શિવાનંદ આશ્રમના આગામી ઉત્સવો

માર્ગ-કોરિલ-મે

● બૈત્રનવરાત્રી ઉત્સવ : તા. ૧૮ માર્ચથી તા. ૨૫ માર્ચ-શ્રી રામનવમીએ સંપન્ન થશે. દરરોજ ખપોરના ૪.૩૦ વી ૭.૦૦ વાગ્યા સુધી 'શ્રી રામચરિતમાનસ'ના નવાનંદ પાચાપક્ષ ઉપરાત શ્રી રામનવમીના પવિત્ર દિવસે શ્રી રામ પ્રાગટ્રણ ઉત્સવ અર્થના, આરતી વગેરે થશે.

● તા. ૩૧-૩-૨૦૧૮, શનિવાર - શ્રી હનુમાન જયંતિ : સવારે ૮.૦૦ વી ૧૧.૦૦ સુધી શ્રી માર્ગિતિપત્ર.

● તા. ૩-૪-૨૦૧૮, મંગળવાર શીતા. ૩-૪-૨૦૧૮, શનિવાર સુધી શ્રી રંગકૃત્યા : સમય - દરરોજ સાંજના ૪.૩૦ વી ૮.૦૦ વાગ્યા સુધી. સ્થળ : 'શિવાનંદ' શિવાનંદ આશ્રમ, સેટેલાઈટ, અમદાવાદ. વ્યાસપીઠ પર પૂજાપ્રથમાં અધ્યાત્માનંદશ્રી મહારાજ બિયાજશે.

● તા. ૨૮-૪-૨૦૧૮, શનિવારથી તા. ૩-૫-૨૦૧૮, કુલવાર સુધી શિવાનંદ આશ્રમનો વાર્ષિકોત્સવ ●

● તા. ૨૮-૪-૨૦૧૮, શનિવાર

સવારે ૭.૦૦ વી ૮.૦૦	ધોગાસન, ગ્રાણાયામ, ધ્યાન
સાંજે ૬.૦૦ વી ૬.૩૦	ભક્તિસંગ્રહિત (કુ. વૈર્ય માંકડદારા)
સાંજે ૬.૩૦ વી ૭.૩૦	પ્રવચન : 'આપો મળીએ હદ્યથી' (Heart to Heart) પ્રવક્તા : શ્રી અંકિત ત્રિવેદી
સાંજે ૭.૩૦ વી ૮.૩૦	પ્રવચન : 'હદ્યની અંદર-બહાર' (Heart with in and without) પ્રવક્તા : પદ્મશ્રી શ્રી ડૉ. તેજશ પટેલ
ચાન્તે ૮.૩૦	સમાપન પ્રાર્થના અને પ્રસાદ
● તા. ૨૯-૪-૨૦૧૮, રવિવાર - શ્રી શ્રી અદ્વાત્પ્રાર્થિ - અધિશક્તિપીઠનો ૧૮મો ભલોત્સવ.	
સવારે ૭.૦૦ વી ૧૨.૦૦	નવરંતી યજા
બાપોરે ૧૨.૩૦ વાગ્યે	પ્રસાદ-ભંડારો
ચાન્તે ૮.૦૦ વી ૧૧.૦૦	સાંક્ષેતિક કાર્મિકમ (શ્રી આદિત્ય ગઢવી દારા)

ગુજરાત દિવ્ય જીવન સંબન્ધ વાર્ષિક સંમેલન

સમય : સવારે ૮.૦૦ વી ૧૨.૦૦ અને બાપોરે ૨.૩૦ વી ૬.૦૦ સુધી.
(ફોર્મ અને ક્રયક્રમની વિગત આ અંકમાં આપોલ છે.)

● તા. ૩૦-૪-૨૦૧૮, સોમવાર

સવારે ૭.૦૦ વી ૮.૦૦	ધોગાસન, ગ્રાણાયામ, ધ્યાન
સવારે ૧૦.૦૦ વી ૧૨.૦૦	જ્યુગણોશ ગ્રાર્થના અને મહામૃત્યુનુઝ્ય મંત્ર-જ્યુ
સાંજે ૬.૦૦ વી ૬.૩૦	માર્ગના
સાંજે ૬.૩૦ વી ૮.૦૦	પ્રવચન : 'જીવનસંધ્યાની પેલે પાર' (Life beyond Life) પ્રવક્તા : પૂજાપ્રથમાં સ્વામી અધ્યાત્માનંદશ્રી મહારાજ
ચાન્તે ૮.૦૦	સમાપન પ્રાર્થના અને પ્રસાદ

*તा. ૧-૫-૨૦૧૮, મંગળવાર

સવારે ૭.૦૦થી ૮.૦૦	યોગાસન, ગ્રાણાયામ, ધ્યાન
સવારે ૧૦.૦૦થી ૧૨.૦૦	જ્યુ અંકોશ પ્રાર્થના અને મહામૃત્યુજ્યુ મંત્ર-જ્યુ
સંચે ૬.૦૦થી ૬.૩૦	પ્રાર્થના
સંચે ૬.૩૦થી ૮.૦૦	પ્રવન્ધન: 'ગોકુળથી ગીતા સુધી' (From Gokul to Gita) પ્રવક્તા: પૂજય શ્રી ગોરુનાભી દ્વારા કેવાલાલણ મહારાજ (પદમુખીશર, શ્રી કલ્યાણરામજી હવેલી, વડોદરા)
ચત્રે ૮.૦૦થી ૮.૩૦	આશીર્વદ: પૂજય શ્રી સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજ
ચત્રે ૮.૩૦	સમાપન પ્રાર્થના અને પ્રસાદ

*તા. ૨-૫-૨૦૧૮, બુધવાર

સવારે ૭.૦૦થી ૮.૦૦	યોગાસન, ગ્રાણાયામ, ધ્યાન
સવારે ૧૦.૦૦થી ૧૨.૦૦	જ્યુ અંકોશ પ્રાર્થના અને મહામૃત્યુજ્યુ મંત્ર-જ્યુ
સંચે ૬.૦૦થી ૬.૩૦	પ્રાર્થના
સંચે ૬.૩૦થી ૮.૦૦	પ્રવન્ધન: 'આત્મસંયમનો રાજ્યમાર્ગ' પ્રવક્તા: પૂજય માં અનંતાનંદજી (અનંતાનંદ આશ્રમ, વહેલાલ)
ચત્રે ૮.૦૦થી ૮.૩૦	આશીર્વદ: પૂજય શ્રી સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજ
ચત્રે ૮.૩૦	સમાપન પ્રાર્થના અને પ્રસાદ

*તા. ૩-૫-૨૦૧૮, ગુરુવાર પૂજયપાદ શ્રીમતુ સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજનો ઉજ્ઝોપ્પક્ષાયોત્સવ

સવારે ૫.૩૦થી ૧૨.૩૦	ધ્યાન, પ્રાર્થના, પદુકાપૂજન, આયુર્વ્ય હોમ, દરિદ્રનારાયણજી સેવા
સંચે ૬.૩૦થી ૮.૩૦	સંત સમાગમ
ચત્રે ૮.૩૦થી ૯.૩૦	લોજન-પ્રસાદ
ચત્રે ૯.૩૦થી ૧૨.૩૦	સાંક્ષેક કાર્યક્રમ, સર્કંગ, મહાનિશાધ્યાન અને આરતી-પ્રસાદ

*તા. ૧૪-૫-૨૦૧૮ ઓમવાર થી તા. ૨૩-૫-૨૦૧૮, બુધવાર સુધી ઉજ્ઝોપ્પક્ષાયોત્સવ, યોગાસન, ગ્રાણાયામ અને ધ્યાન શિલ્પિર (ભાગ વેન્ટરા મુદ્રાઓએ ગ્રાણાયામ નામ નોંધવાનું જરૂરી છે.)

મુજારાતી માધ્યમાં

૪૧મો યોગાસનક આવાસીય-તાલીમ શિલ્પિર

તા. ૧૧-૦૫-૨૦૧૮ થી ૩૦-૦૫-૨૦૧૮ સુધી ૪૧મો યોગાસનક આવાસીય-તાલીમ શિલ્પિર. જે યોગ પ્રેરીઝો પોતે પ્રાર્થિયા યોગાસનનોનું જ્ઞાન ધરાવે છે; અને બીજાને શિલ્પિરવા છુંછે છે અને મુજારાતી માધ્યમમાં જ્ઞાન સંપાદન કરી શકે છે તેઓને શિલ્પિરમાં પ્રવેશ મળશે. પ્રવેશ માટે યુનિવર્સિટીનો સ્નાતક કક્ષાનો અભ્યાસ કરેલો હોવો જરૂરી છે. જેમનું શરીર સ્વસ્થ છે, જેઓ કોઈ પણ વિસનના વિસની નથી તેઓને પ્રવેશ આપવામાં આવશે.

દરરોજ સાડા અગ્નિયાર કલાકનાં શિલ્પક્રમાં યોગાસનો, ગ્રાણાયામ, સુદ્ર, બંધ, કિયાઓ, શિલ્પિકીરણ ઉપરાંત તજ્જી તથીઓ દ્વારા શરીર નિષ્ઠાન અને આરોગ્યાન, ભગવદ્ગીતા, પાતંજલય યોગાધ્યાન, રેણી ડિઝી-એક અને બેનું જ્ઞાન સંપાદન કરવવામાં આવશે. આ મુજારાત યુનિવર્સિટીની માન્યતા પ્રાપ્ત સરસ્વા દ્વારા કરેલો સર્ટિફિકેટ કેર્સ છે. પ્રવેશ છુંછતા મુદ્રાઓએ ત૦ એપ્રિલ પૂર્વે પ્રવેશપત્ર ભરી વેલું. પ્રવેશપત્ર 'GyanJivan.org' પરથી મેળવી શકાશે.

બૃત્તાંત

- તા. ૧-૨-૨૦૧૮, શુક્રવાર-અમદાવાદ : અનુપમ નિશન, અમદાવાદ જાતે જ્યા વર્ષે પ્રતિષ્ઠા પાસેલ મંદિર અને ઉપાસનાગૃહના પ્રથમ પાટીલસ્વ પ્રસંગે પૂજાપાદ શીર્ષતું સ્વામી અધ્યાત્માનંદશુદ્ધ મહારાજને અતિશીખિશેષ તરીકે નિમન્ત્રવામાં આવ્યા. શ્રી શ્રી કાકોરકણનું પુનઃ ગ્રાસ-સંશોધન અને સત્સંગ-અન્નફૂટ તથા માધ્યમસાદમાં સ્વામીજીને દ્વારા આપ્યો. નિશનની વડીલ સંત ત્રિપુરી પૂજા સાહેભદાદા, પૂજા અધિકારદાદા તથા પૂજા ચાંતિદાદા ઉપરાંત નિશનના અનેક મુખુશુ-ગ્રતથારી સાફુઓ અને વિશ્વાસ સંખ્યામાં દેશ તથા પરદેશના ભક્તો આ પ્રસંગે ઉપસ્થિત રહ્યા.
- પ્રસંગોપાત્ત બોલતાં પૂજય સ્વામીજીને કહું, “ગ્રાસપતિલા થયા પણી આ હિંદ્ય વિગ્રહી મૂર્તિ ન રહેતાં વિનય નને છે. તેમના ફદ્દય ઉપર હોળેણી મૂક્ખાચી ફદ્દયના ઘણકર સાહેભની શક્ય છે. મહિંદ્રો મૂર્તિઓ અને ઠિમારતના ચાંતારથી બનતાં નથી. કાકોરકણની પ્રત્યક્ષા અનુભૂતિના સાત્ત્ય અને સેવા તથા મલુનામ-સ્મરણથી મંદિરમાં પ્રાણ જાગૃત રહે છે. પૂજય સાહેભદાદામાં પૂજય થોરીબાપાએ પોતાની ચેતના સ્વાપી. હવે સાહેભ બલે તેમના જારીરને કાઈને રહે, તેમનામાં પૂજય થોરીબાપા સાંસ્કૃત છવંત છે. સાહેબને સાહેભની છેંબ ન જોવા, તેમાં બાપના મૂર્તિ-ગ્રીંજ મહારાજની ચેતનાનો અનુભવ કર્યો. આ શાબ્દો નથી, અનુભવજ્ઞનાનાનું.”
- તા. ૨-૨-૨૦૧૮, શુક્રવાર શ્રી તા. ૩-૨-૨૦૧૮, ખુલ્લવાર -સીમપુરા (ચાંદોદ) : શ્રી શ્રી મા આનંદમથી માના લીલપુરા (ચાંદોદ) જાતેના આશ્રમે આયોજનેલ સંયમ સત્પાદમાં પૂજય સ્વામી અધ્યાત્માનંદશુદ્ધ તા. ૨-૨-૨૦૧૮ થી તા. ૩-૨-૨૦૧૮ સુધી ઉપસ્થિત રહ્યા. આ સમય દરમ્યાન શ્રી શ્રી મા આનંદમથી સેવના પ્રમુખ પૂજયજી સ્વામી અધ્યાત્માનંદશુદ્ધ મહારાજના આદેશને શિરોમાન્ય માની ફરરોજ બાપોરના ૪.૩૦ થી ૬.૦૦ વાગ્યા સુધી શ્રીમદ્ભાગવતજીના ગોપિકા ગીતની ભાવવિલોર વાખ્યા કરી હતી. પૂજયજીનાં વાખ્યાન સમયે સર્વ ભક્તોએ પણ ગોપીઓની વિરલ-વેદનાની પોતાના ફદ્દયમાં અનુભૂતિ કરી હતી.
- તા. ૩-૨-૨૦૧૮ના રોજ શ્રી શ્રી મા આનંદમથી માના કૃપાપાત્ર શિષ્ય પ્રહારીની શીર્ષતું સ્વામી ભાસ્કરાનંદશુદ્ધ મહારાજનો જન્મ શતાબ્દી મહોદ્ધ્ય દાખા-યાદી સંપાદનકરવામાં આવ્યો હતો.
- શીર્ષતું સ્વામી અમદાવાદ પાછા કરતાં પૂજાપાદ શીર્ષતું સ્વામી અધ્યાત્માનંદશુદ્ધ મહારાજ પણ શિવાનંદ આશ્રમ પથાર્યું, રસ્તામાં વિ. ડૉ. મૃગ્નાંક અને શ્રીમતી.પ્રેમા મર્યાદને ત્યાં પદચામણી કરીને આશીર્વાન આવ્યા.
- તા. ૧૩-૨-૨૦૧૮, મંગળવાર-અમદાવાદ : પાજરોજ મહારાજિયારીનું પુષ્પ પર્વ હોઈ આશ્રમના શ્રી વિશનાંદ મંદિરમાં મંગળપૂજાનો પ્રાર્થન સવારના ૩.૪૫ કલાકે થયો. સવારના ૪.૦૦ થી ૭.૦૦ વધુલા, ૭.૦૦ થી ૮.૦૦ વિશેષ પૂજાઓ, ૮.૦૦ થી ૧૨.૦૦ જનતા માટે ખૂલ્લાં ફર્ન-અભિયેક, ૧૨.૩૦ થી ૩.૩૦ સુધી લષ્ણરદ. બાપોરના ૩.૩૦ થી ચાર્ચિ ૮.૦૦ વાગ્યા સુધી શુંગાર અને ભર્મ આરતી તથા ચાત્રિના આઠથી બીજા દિવસના સવારના ૪.૩૦ વાગ્યા સુધી વિશેષ પૂજાઓ કરવામાં આવી.
- સાંજના પાંચ વાગ્યાથી સાડા સાત વાગ્યા સુધી ડૉ. જયંત વસાવડાજનાં સ્વર જુઝન સાટકેણ વૃદ્ધ, આઠથી સાડા દશ વાગ્યા સુધી સૂરમહિં ડૉ. મોનિકાબહેનની આશ્રમના સંભાનાં વિશીર્ણ ભાઈ-બહેનો તથા સુધી મોનિકાબહેન દારા શાશ્વતી ભક્તિ સંગીતની આશ્રમના કરવામાં આવી. સાડા દશ વાગ્યા સુધી પરિત ન્યુલ મહારાજ દારા થયેલું તથાં વાદન ખૂલ જાદીય અને ભવ રહ્યું. ત્યારબાદ આદરશીય પરિત નીરજ મહારાજ તથા શ્રીમતી અચીનેદીને ગાયનલક્ષ્મિ આશ્રમના કરીને બોળાનાથને ખૂલ જ રીત્યા.
- તા. ૧૪-૨-૨૦૧૮ના મધ્યાહ્ને મહાપ્રાદ-લંડાચાર્નું આયોજન થયું.
- તા. ૧૫-૨-૨૦૧૮, મંગળવારથી તા. ૧૬-૨-૨૦૧૮, સોમવાર-અમદાવાદ : શ્રી જીય ભગવાન ટ્રસ્ટ, મુખેંદ્રાના સૌજન્યથી શિવાનંદ આશ્રમમાં એક્સ્યુપ્રોશર દારા રોજ નિવારન અને એક્સ્યુપ્રોશર પ્રશિક્ષણનો એક સેવાયક તા. ૧-૨થી તા. ૧૨-૨ સુધી આયોજનો. આ સેવાયકના પ્રમુખ અધ્યક્ષ શ્રી નવનીતભાઈ શાહ હતા. કેળો મુખેંદ્રાની તેમના છ રીત્ય સાથે આશ્રમમાં આવીને રહ્યા. અમદાવાદના એક્સ્યુપ્રોશર નિષ્પાતોની મદદથી કુલ ૧૩૦

પરિણામિત્તોને વૈશ્વાનિક સમજીશ આથે આ જ્ઞાન સંપાદન કરવામાં આવ્યું. દરરોજ સવારના ૮.૦૦ થી ૧૧.૩૦ સુધી કુલ મળીને બારસો રોજોજુનોને રોજગુંડિતનો લાભ થયો.

કાર્યક્રમનું સમાપન પૂર્ણ સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજની અધ્યક્ષતામાં થયું. આ પ્રસંગે બોલતાં સ્વામીજીએ કહ્યું, “તમારે તમારા લાભ વડે દરઈને સ્પર્શ કરવાનો છે, તે બાઈ હોપ કે બહેન, પુરુષ હોપ કે જી, તે તમારા આટે દરઈનારાયજી છે. તમારા લાભ અને આંખો પવિત્ર રહે. મન નિર્ઝકમ-નિર્ઝપટ રહે અને તમારી અધ્યાત્મિક ચેતના જેટલી વધુ ઉજ્જવર રહેશે તેટલી તમારી સારવાર કરવાત નિવારો. દેવા જ્ઞાને સમરજને પણ જોડશોલ. આત્મહૃત્યા અને પલુદૃપ્યાના સંયુક્ત ગ્રથાને તમારી વૃત્તિઓ અને શક્તિઓનું શુદ્ધીકરણ થશે.

કાર્યક્રમના સમાપન પૂર્વે સુપ્રસિદ્ધ જાસ્ત કલાકાર શ્રી હિન્કર મહેતાએ પણ ધાર્મયરસ પીરસીને સૌને આનંદ આપ્યો હતો.

● તા. ૧૦-૨-૨૦૧૮, શનિવાર થી તા. ૧૨-૨-૨૦૧૮, સોમવાર-અમદાવાદ : શિવચારી પૂર્વે જ્ઞાન દિવસ એક આવાસીય સાધના રીતિરૂનું આયોજન રિવાનંદ આક્ષમ, અમદાવાદ ખાતે કરવામાં આવ્યું.

દરરોજ સવારે શાશ્વત અગિયાર વાગ્યા સુધી જ્ય ગજેશ, ગ્રાતઃસ્મરણ, શાંતિમંત્ર, ગુરુસ્તોત્ર વિવાય લગ્નવદ્દ ગીતાના એ અધ્યાત્મનું પારયજ્ઞ થયું. અગિયારથી બાર વાગ્યા સુધી આગ્રામનાં સહસ્રચિવ શીમતી દૃપાલહેન ભજમુદ્યારે ગ્રહેય દિવસ સુધી ખૂબ જ મનનીય પ્રવાન કર્યાં, જેઓ મનોબોધ અને શ્રી ગુરુદેવ સ્વામી રીવાનંદજી મહારાજ તથા સ્વામી રીવાનંદજી મહારાજના જીવન-પાણેયમાંથી સૌને અમૃતધારાનું પાન કરાવ્યું.

બપોરના ૨.૩૦ થી ૩.૦૦ વાગ્યા સુધી શ્રી રિવાનંદજીના સામ્રાહિક પારયજ્ઞ થયું. ૩.૦૦ થી ૪.૦૦ સુધી આગ્રામનાં યોગચાર્ય કુ. સંગીતા વવાલોકને ઘાન કરાવ્યું. બપોરની જા પછી પૂર્ણશ્રી સ્વામી અધ્યાત્મનંદજી મહારાજે દિવશીજવનના પથને પ્રકાશિત કર્યાં.

દરરોજ રાત્રિના ૮.૩૦ થી ૯.૩૦ સુધી સત્તંગ આયોજયે.

● તા. ૧૧-૨-૨૦૧૮, શનિવાર, સોદા-અમદાવાદ : શ્રી રંગ પરિવાર દ્વારા ભજવાન શ્રી રંગ અવધૂતજીના પચાસમા મહાનિર્બાણ સ્પતિ વર્ષ નિયતે આયોજિત પચાસ

કલાકારની ખૂન ભાગવત વિદ્યાપીઠ, સોદા ખાતે આયોજાઈ. તેનું દીપ પ્રજ્વલન કરીને ઉદ્ઘાટન પૂર્જ્ય શ્રી સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજે કર્યું. શાકીય રાગયાં ખૂન ગવાડવીને આ ખૂન વૈભવનો મંજુલ પ્રાર્થના કરાવાયાં.

● તા. ૧૮-૨-૨૦૧૮, શવિવાર-અમદાવાદ : શ્રી સમસ્ત ગુજરાત મહાસમાજ-અમદાવાદ શહેર (પરિસ્થિતિ)ના ભૂદેવો દ્વારા ૧૦૮ બટુકોને સમૂહ યોગોપવીત ધારજ કરવાનાં મહોત્સવ શ્રી ઉભિયામાતા-સોદાના ગ્રાંગ્રામી આયોજાઈયો. આ પ્રસંગે બોલતાં પૂર્ણ સ્વામી અધ્યાત્મનંદજીએ કહ્યું, “યોગોપવીત સંસ્કાર એ ભારતીય સન્પત્તન પર્યાં પર્વતીક સોદા સંસ્કારમાંનો એક અગ્રત્યનો સંસ્કાર છે. યોગોપવીત ધારજ કરવાથી જ તમો ‘દિજ’ ફરીથી જન્મ પામેલા કહેવાઓ છો. માત્ર ત્રણ દ્વારા ગવામાં લટકાવી દેવાની આ મહિયા નથી. આ તો બજસંબંધ છે. નિકળ સંઘા ગાયત્રીની નિત્ય ઉપાસના કરો. સવારે જ્ઞાન અને સાંજે બે એમ ઓછામાં ઓછી પાંચ માણા ગાયત્રી મંત્રની સંઘા ઉપાસના-તર્ફા આથે કરો. ગાયત્રી પ્રત્યક્ષ દેવતા છે. વિશ્વામિત્ર જાળિ ગાયત્રી મંત્રના જાળિ છે. ગાપત્રી ઉપાસના સંવિતૃ દેવતા, વિશ્વામિત્ર જાળિ, ગાયત્રી છંદ અને તમારા ભેત્ર પ્રદાયક ગુરુ સૌની આથે તમારી આત્મ-ચેતનાનું અનુસ્થાન કરે છે. તમારી બુદ્ધિ શુદ્ધ થશે, મેધા વધશે. જાયત્રી ઉપાસનાથી સૂર્યાં પ્રવેશ કરવાની શક્તિનું આદ્ધરવાન-જાગરણ તમારામાં કરી શકે છે. તમો જ્યારે લભાશો; હરલક્ષ્મણ ભરતા દેશ-દેશાતીરની વિદ્યા ઉપર્જન કરી શકશો. અભિનંદન. આ સેસ્થા કે જેણે આ પવિત્ર પણ નું આયોજન કર્યું છે તે સૌને અભિનંદન !”

● તા. ૨૨-૨-૨૦૧૮, ગુરુવાર - અમદાવાદ : રિવાનંદ યોગ સ્લૂટિયો, તાઇપી-તાઇવાનનું એક શિએ મંડળ એઝ્વાન્સ યોગ ટીક્નિક ડ્રેઠનિય પ્રોફ્યુસ માટે આજરોજ રિવાનંદ આગ્રામ, અમદાવાદ ખાતે પથ્યથું. પૂર્ણ સ્વામી અધ્યાત્મનંદજી મહારાજે મંડળના અભિન્દન યોગી કેંચ લોનું બાવભીનું સ્વાગત કર્યું. દરરોજ સાડા અગિયાર કલાકારના કિસાબે આ પરિણાશ ૧૩-૧૪ સુધી ચાલશે.

● સાધના સદન હરિદ્વારના વરિણ સંત પૂર્ણપાદ શ્રીમતુ સ્વામી પરમેશ્વરાનંદજી મહારાજે આજરોજ રિવાનંદ આગ્રામમાં પાણીરી સૌને આશીર્વાન કર્યાં. મધ્યાહ્ન લિલા પણીને મહારાજે દિલ્હી ભાડી નિદાયપદીથી.

SUVARNAKALA*

Gold, Diamond, Jadtar & Silver Jewellery

BIS Approved Jeweller

આભૂષણોનો અનંત ખલાનો

અમદાવાદ

સી.જી. રોડ | ટેલેવાઈટ

"નેત્રનાય પ્રધાન"

દાદા કંગાળની રામે,
સી.જી. રોડ, અમદાવાદ-૫

"ચીન્સા ગોમેડીકાં"

બોલ્ડપુર કોર સ્ક્રેન BRTS ઓરા ટેન્ક રામે
ટેલેવાઈટ, અમદાવાદ-૫

www.suvarnakala.com

Follow us

સ્વાદ અને ગુણવત્તાની પરંપરા

શ્રેષ્ઠ ગુણવત્તાની પરંપરા દ્વારા દેશ-વિદેશના અસંખ્ય ગ્રાહકો સુધી પહોંચવાનો અમારો નિર્ધાર્થ છે.
ભારતીયતાનું સ્વાદ સબર ગૌરવ!

મસાલા • ઈન્ટાન્ડ મિક્સ • પ્લેન્ડ મસાલા • હિંગ વગેરેની વિશાળ શ્રેણી અને પેક સાઈઝ

રામદેવ કૂક પ્રોડક્ટ્સ પ્રા.લિ.

સ્પાઈસ વર્ક્સ, સરબેજ-બાવળા લાઇન, ચાંગોડા-૩૮૨ ૨૧૩, અમદાવાદ. • www.ramdevfood.com

Identify

શ્રી સમસ્ત ગુજરાત પ્રલસમાજ, અમદાવાદ શહેર (પશ્ચિમ) દ્વારા આયોજિત
સમૂહ યજ્ઞોપવીત સંસ્કાર મહોત્સવ. (૧૦૮ બદુક) (તા. ૧૮.૨.૨૦૧૮)

શિવરાત્રી-ભક્તિ આરાધના - સૂરમણિ ડૉ. મોનિકાબહેન શાહ અને શ્રી સ્વર ગુજન હાટકેશ વુંદ

શિવાનંદ આશ્રમ, અમદાવાદ ખાતે શિવરાત્રી-દર્શનાર્થીઓનો વિરાટ સમૂહ (તા. ૧૩-૨-૨૦૧૮)

શ્રીશ્રીમા આનંદમયી આશ્રમ, ભીમપુરા, આનંદમયી સંઘ
અધ્યક્ષ: શ્રીમતુ સ્વામી અચ્યુતાનંદજી મહારાજ.
(તા. ૭-૨-૨૦૧૮)

લાર્નિંગ ક્લિનિક સ્કૂલ, મંદબુદ્ધિ બાળકોની સંસ્થાનો
વાર્ષિક ઉત્સવ (૨૫-૨-૨૦૧૮)

શ્રેષ્ઠ પ્રિન્ટિંગના દ નેશનલ એવોર્ડ મેળવવા બદલ
ગુજરાતના માનનીય રાજ્યપાલ શ્રી . ઓ. પી. કોહલીજીના
વરદ હસ્તે પ્રિન્ટ વિઝન પ્રા. લિ.ના ડિરેક્ટર
શ્રી યજોશ પંડ્યાનું વિશીષ સંમાન કરવામાં આવ્યું.

ICSW દ્વારા આયોજિત 'ગલોરી ઓફ ગુજરાત' એવોર્ડ
સમારંભમાં 'ઉત્કૃષ્ટ મુદ્રણકાર્ય' માટેના દ નેશનલ એવોર્ડ
મેળવવા બદલ તા. ૨૮-૧-૨૦૧૮ના રોજ "પ્રિન્ટ વિઝન"ના
ડિરેક્ટર શ્રી યજોશ પંડ્યાને ગુજરાતના રાજ્યપાલ માનનીય
શ્રી ઓ. પી. કોહલીજીના વરદ હસ્તે રાજ્યભવન, ગાંધીનગર ખાતે
વિશીષ સંમાનિત કરવામાં આવ્યા. વિશેષ ઉપસ્થિતિ આચાર્યશ્રી
૧૦૮ કૃષ્ણમણિજી મહારાજ, જામનગર.

એડવાન્સ યોગ ટીચર્સ ટ્રેઈનિંગ કેમ્પ (તા. ૨૩-૨-૨૦૧૮ થી ૧૩-૩-૨૦૧૮)

ઇન્ડ્રિય ભોગ

ભોગ ભોગવવાથી લાલસા અંદર જાગે તે સંતોષાતી નથી; ઊલટાની હવનકુંડમાં જેમ યજનો અજિન હોમ
આપવાથી વધુ પ્રજ્ઞવલિત થાય છે તેમ વધુ ભભૂતી ઊઠે છે એટલે માણવાથી ઇન્ડ્રિયોની લાલચ શાંત નહિ થઈ જાય
પણ વધુ ને વધુ પ્રજ્ઞવલિત થઈ, ઉદ્વિપ્ત થશે. તેથી શાંતો પુરુષ ભોગ ભોગવવામાં પડતો નથી.

- સ્વામી ચિદાનંદ